

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Azərbaycanda
Quran kitabının
onlayn satış
qadağası
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 may 2024-cü il Cümə № 94 (8467) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Noyabra qədər sülh sazişi, yoxsa yeni ərazi iddiaları?

Bu ərazilər də Azərbaycana təhvil verilir

yazısı səh.7-də

Avropa İttifaqının Bakıya COP29 şantajı

yazısı səh.4-də

"Made in Turan"ın loqosu - niyə Bozqurd yox, at?

yazısı səh.5-də

Çexiya parlamentində anti-Azərbaycan əhvalı

yazısı səh.8-də

Bakıya Parisi "partladan" daha bir səfər

yazısı səh.9-də

Dərs ili başa çatmamış dərslikləri yığırlar

yazısı səh.14-də

Azərbaycan silah ixracatçısına çevrilmək yolunda

yazısı səh.11-də

Niderland parlamentinə Milli Məclisdən cavab

yazısı səh.6-də

Əli İnsanov deputat olmaq üçün mübarizəyə başladı

yazısı səh.3-də

Büdcəyə düzəliş: sosial xərclər azaldırmı?

yazısı səh.15-də

Xankəndidə konsulluq məsələsi - suallar qalır

yazısı səh.13-də

Dövlət qulluğuna imtahanlarda dəyişiklik

yazısı səh.14-də

RUSİYANIN ÜÇ QAFQAZ ÖLKƏSİNİ ÇİNLƏ "BÖLÜŞMƏK" PLANI

Pekin Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanla ticarət döviyyəsinə artırılıb və bu nəhəng dövlət regiona yerləşir; Moskva müttəfiqinin bölgədə təsirlərinin artmasından narahat deyil, onunla məcburi şərkdir

yazısı səh.6-də

Naxçıvanda yeni həbslər anonsu

Muxtar respublikanın Təhsil Nazirliyində üzə çıxan faktlar Talibovdan sonra da korrupsiyanın kökünün kəsilmədiyini göstərir

yazısı səh.10-də

Ziya Məmmədov:
"ABŞ-da yox, Kanadada yaşayıram..."

yazısı səh.3-də

"İrəvanı Bakıdakı dustaq qarışdırır" iddiası

yazısı səh.13-də

Deputat Əlv Komissiyasının ləğvinə çağırdı - reaksiyalar

yazısı səh.5-də

Lalə Şövkət deputatlığa namizəd olacaq? - oğlu danışdı

Ləğv edilmiş Azərbaycan Liberal Partiyasının sabiq lideri Lalə Şövkətin yenidən aktiv siyasətə qayıtdığı və "hərəkət" yaratdığı ilə bağlı məlumatlar yayılıb. Bir qrup siyasətçi və fəal şəxsin "Qurucular hərəkəti" yaratdığı haqqında elan da verilib. Sabiq ALP sədri Əvəz Temirxan hərəkətin Lalə xanımın razılığı ilə yaradıldığını, məqsəd də qarşıdakı parlament seçkilərində və aktiv siyasi proseslərdə iştiraka hədəfləndiyini söyləyib.

Mövzu ilə bağlı Teleqraf.com-a danışan ləğv edilmiş Azərbaycan Liberal Partiyasının (ALP) sabiq lideri Lalə Şövkətin oğlu Sidqi Şövkət deyilənlərin həqiqətuəyğun olmadığını deyib.

"Lalə xanım aktiv siyasətdə deyil. Əvəz bəyin dediyi fikirlər də həqiqətuəyğun deyil", - deyə o əlavə edib. Sidqi Şövkət bildirib ki, yeni hərəkət Əvəz Temirxanın öz təşəbbüsüdür: "Lalə xanımın bu addımlardan və proseslərdən xəbəri yoxdur. O, indi aktiv siyasətdən tamamilə uzaqdır. Hələ ki Lalə xanımın aktiv siyasətə qayıtmaq niyyəti də yoxdur. Növbəti parlament seçkilərinə qatılmaqla bağlı da söyləyən fikirlər yalandır. Lalə xanım seçkilərə qatılmayacaq".

Azərbaycanda dollar satışı 2 dəfə artıb

Bu ilin yanvar-may aylarında Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) Dövlət Neft Fondu (ARDNF) ilə birlikdə keçirdiyi valyuta hərraclarında 3 milyard 17,8 milyon ABS dolları məbləğində satış olub.

Bu barədə AMB-yə istinadən xəbər verilir. Məlumatla görə, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2 dəfə çoxdur. Təkcə bu ay valyuta satışının məbləği 558,6 milyon dollar təşkil edib. Bu isə 1 il əvvələ nisbətən 2 dəfə çoxdur.

Bakı Enerji Həftəsində 300 şirkət iştirak edəcək

İyunun 4-6-da keçiriləcək və regionun enerji sahəsində mühüm tədbiri olan Bakı Enerji Həftəsində 37 ölkədən 300-dək şirkət iştirakını təsdiq edib.

Bunu "Itasca Caspian" şirkətinin layihə meneceri Nailə Əliyeva Bakı Enerji Həftəsinə həsr olunmuş mətbuat konfransında bildirib.

O qeyd edib ki, tədbirdə Azərbaycanla yanaşı, ABS, Almaniya, Avstraliya, Avstriya, Belarus, Belçika, Bəhreyn, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bolqarıstan, Böyük Britaniya, Çexiya, Çin, Əlcəzair, Finlandiya, Fransa, Gürcüstan, Hindistan, İraq, İsrail, İsveç, İtaliya, Latviya, Qazaxıstan, Qətər, Macarıstan, Monako, Niderland, Norveç, Özbəkistan, Rumıniya, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Sloveniya, Türkiyə, Ukrayna və Yaponiya təmsil olunacaq: "Bu ölkələr arasında İsveç, Hindistan və Sloveniyadan olan şirkətlər ilk dəfədir ki, tədbirə qatılırlar. Builki sərginin tərkibi iştirakçıların ümumi sayının 15%-ni təşkil edən yeni şirkətlər hesabına yenilənib. Onların əksəriyyəti Azərbaycanda "yaşıl enerji" sahəsinə yüksək maraq göstərən xarici iştirakçılardır. Sərgi sahəsinin 40%-i isə tanınmış şirkətlərə, sərgilərin daimi iştirakçılarına məxsusdur".

Şəhid ailəsinin üzvləri özəl universitetlərdə pulsuz oxuyacaq

Şəhid ailəsinin üzvlərinin özəl universitetlərdə pulsuz təhsil almasına dair qanun təsdiqlənib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev "Təhsil haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə Qanunu imzalayıb. Dəyişiklik sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan bir sıra şəxslərin təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldıkları müddətdə təhsil haqqının dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilməsi sahəsində normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb.

Sənədə əsasən, yeni imtiyaz olaraq özəl ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində şəhid ailəsinin üzvlərinin, peşə təhsili müəssisələrində "Müharibə veteranı" adı almış şəxslərin, özəl peşə təhsili

müəssisələrində isə əlilliyi olan şəxslərin, 20 yaşına çatmamış və orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş valideyni olan, aylıq gəliri yaşayış minimumundan aşağı olan şəxslərin ödənişli əsaslarla təhsil aldıkları müddətdə təhsil xərclərinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilməsi nəzərdə tutulur.

Ali məktəblərə qəbul yerləri artırılıb

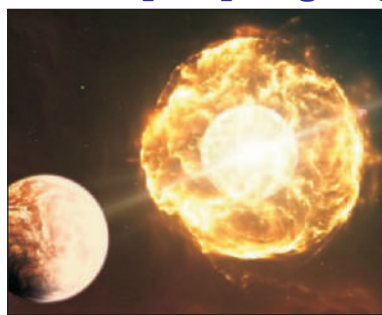

Bu ilki qəbul planı hazırdır və Dövlət İmtahan Mərkəzinə təqdim edilib. Bunu AzərTAc-a müsahibəsində Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə deyib.

O bildirib ki, yaxın zamanda qəbul planı ilə bağlı ictimaiyyətə məlumat verəcək: "Hazırda bu istiqamətdə işlər davam edir. Magistratura üzrə müqayisəli təhlil aparılır. Magistratura üzrə qəbul planı artır. Kolleclər və ali məktəblər üzrə qəbul planı ilə bağlı isə gələn həftə ərzində məlumat verəcək".

DİM sədri həmçinin bildirib ki, ali təhsil müəssisələrinə qəbul planında dövlət sifarişli yerlərin sayında artım var. O bildirib ki, kollec, ali məktəblər üzrə ümumi qəbul planı yerlərinin sayında artım var: "Yeni universitetlər açılıb, yeni ixtisaslar var. Bununla əlaqədar tam təhliillər aparıldıqdan sonra növbəti həftə ictimaiyyətə məlumat verəcək".

Geomaqnit qasırğası gözlənilir

31 may-1 iyun tarixlərində geomaqnit qasırğası gözlənilir.

Bu barədə Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) Astrofizika kafedrasından məlumat verilib.

Bildirilib ki, mayın 27-də baş verən X alışmalarının yaratdığı tac kütlə atımları mayın

31-də Yere çatacaq:

"Mayın 29-da baş verən atılma bu təsiri gücləndirəcək və geomaqnit qasırğası iyunun 1-dək davam edəcək.

Bu periodda geomaqnit şəraiti göstərən əmsal 10 ballıq sistemlə 6 (G2 səviyəsində) olacaq. Bu hadisə daha çox yüksək coğrafi enliklərə təsir göstərəcək. Qasırğanın mayın 31-i axşam saat 20.00-dan başlayaraq iyunun 1-i saat 14.00-dək davam edəcəyi proqnozlaşdırılır".

AFFA "Neftçi" və "Sabah"-ı 24 min manat cərimələdi

AFFA İntizam Komitəsi "Neftçi" klubunu 10300, "Sabah"-ı isə 13700 manat cərimələyib. Buna tərəflər arasında Premyer Liqanın XXXVI turunun matçında yaşananlar səbəb olub. "Ağ-qaralar"ın futbolçusu Diego Valdes görüşün sonlarında təcavüzkar davranışa görə birbaşa qırmızı vərəqə aldığı üçün 4 oyun cəzalamb, paytaxt təmsilçisini 3000 manat ziyana sahib.

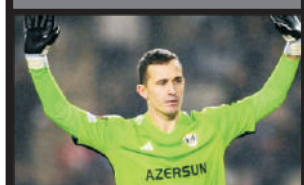
"Neftçi"nin istefaya göndərilən baş məşqçisi Miodraq Bojović hakimi təhqir etdiyi üçün 5 matçlıq diskvalifikasiya edilib, klub isə buna görə 4000 manat ödəməli olacaq.

Komandanın azarkeşləri meydana kənar əşyalar atdığına görə Bakı klubu 800 manat cərimələnib. Fanatların rəqibin ünvanına kütləvi şəkildə təhqiramiz ifadələr səsləndirildiyinə görə isə əlavə 1000 manat cərimə kəsilib. Tərəflərin pirotexniki vasitədən istifadəsi ilə əlaqədar isə "Neftçi" 1500 manatından keçməli olacaq.

Bundan əlavə, "Sabah"-ın futbolçusu Kahim Parris təcavüzkar davranışa görə ikisi şərti olmaqla, 4 oyunluq cəza alıb. "Bayquşlar" 4000 manat cərimə edilib. Oyunçuya üç ay sınaq müddəti təyin olunub. Qonaqların digər legioneri Con İrasabal üçü şərti olmaqla, 4 matçlıq diskvalifikasiya ilə üzləşib. Klub isə bu səbəbdən 3000 manat ödəyəcək. Abdullax Xaybulaev da eyni səbəbdən 4 oyunluq cəza alanların sırasına qoşulub və "Sabah"-ı 3000 manat ziyana salıb.

Üç futbolçusu qırmızı vərəqə gördüyü üçün Premyer Liqa təmsilçisi əlavə 3000 manat ödəyəcək. Digər 4 oyunçu sarı vərəqə ilə cəzalandırıldığına görə isə 700 manatından keçməli olacaq.

Qeyd edək ki, rəqibini 1:0 hesabı ilə üstələyən "Sabah" UEFA Konfrans Liqasına vəsiqə qazanıb.

Lunyov "Qarabağ"dan ayrılıb

"Qarabağ" Andrey Lunyovla yollarını ayırmağa hazırlaşır. Rusiyalı qolki-perin komandada qalması qəbul edilib. Belə ki, ölkə kubokunun "Zirə"-yə qarşı keçiriləcək final oyunundan sonra Andrey Azərbaycanı tərk edəcək.

Onunla müqavilə müddəti artırılmayacaq.

Qeyd edək ki, Lunyov mövsümün əvvəlində "Bayer"dən ayrılıb "Qarabağ"-a keçmişdi.

Əli İnsanov deputat olmaq üçün mübarizəyə başladı

Məhkəməyə üz tutan sabiq nazirin məhkumluğu hansı hallarda götürülə bilər?

Parlament seçkilərinin vaxtı ilə bağlı hələ son qərar yoxdur. Amma buna rəğmən bir neçə partiya seçkilərlə bağlı prosesə hazırlıq aparır. Azərbaycanda sonuncu parlament seçkiləri növbədənəknar seçki formasında 9 fevral 2020-ci ildə baş tutub.

Konstitusiyanın 84-cü maddəsinin ikinci bəndində qeyd edilir ki, Milli Məclisin hər çağırışının seçkiləri beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir. Qanunvericiliyə əsasən, bu ilin noyabrında parlament seçkiləri olmalıdır.

Növbəti parlament seçkilərində bir çox partiya liderlərinə seçilmə şansı yaradılacaq. İddia olunur ki, əvvəlki seçkilərdən fərqli olaraq bu dəfə başda Müsavat Partiyası olmaqla, bir çox partiya sədrələrini parlamentdə görmək mümkün olacaq. "Əlbəttə, hazırda Milli Məclisdə olan partiya sədrələrindən biri istisna olmaqla, qalanlarına yenə əvvəlki kimi şərait yaradılacaq. Bununla yanaşı, Müsavat lideri kimi İsa Qəmbərdən tutmuş, Pənah Hüseynə qə-

dər çoxuna mandat alma fürsəti veriləcək", - deyir bu iddialarda bildirilir.

Konstitusiyada "ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslər" in seçkilərdə namizəd olmasına qoyulan qadağanın sabiq səhiyyə naziri, Haqq Ədalət Partiyasının sədri Əli İnsanovun parlament seçkilərində iştirakına əngəl ola biləcəyi bəllidir. Sabiq nazir yalnız o halda iştirak edə bilər ki, bəraət qazansın, məhkumluğu üzərindən tam olaraq götürülsün. Əks halda, hazırkı konstitusiyaya müvafiq olaraq onun parlament seçkilərində namizəd olmasına məhduddiyyət var. Bəllidir ki, sabiq nazir əvvəl azadlığa buraxılsa da, bu, onun bəraət alması demək deyil. Bəraət yalnız məhkəmənin qərarı ilə verilə bilər. Yəni hər

hansı maddə ilə ittiham edilən insanın əməlinə doğrudan da cinayət tərkibi olmur. Şəxsin qanunu pozması barədə sübutlar yoxdursa, istintaq tədbirləri zamanı onun cinayət işləmədiyi üzə çıxarsa, o adamlar bəraət ala bilər. Həmçinin bu məsələ amnistiyaya da aiddir. Amnistiya da bəraət üçün əsas deyil. Şəraitin dəyişməsi ilə şəxs barəsində cinayət işinə xitam verilməsi də qanunda nəzərdə tutulur. Ancaq bu da hələ həmin adamların bəraət alması anlamına gəlmir. Bir də cinayət işinin qaldırılmasından sonra müddətlərin keçməsi ilə əlaqədar şəxslərin məhkumluğu götürülə bilər. Amma məhkumluğun götürülməsi də həmin adamın bəraət alması demək deyil. Cinayət Məcəlləsinə əsasən, şəxslər cinayət törədikdən sonra cinayətin kateqoriyalarına uyğun olaraq cəzanın çekildiyi müddətdən başlayaraq müəyyən olunmuş

müddətlərə qədər üzərində məhkumluq daşıyır. Yeni azadlıqdan məhrumetmə cəzası almayan şəxslər cəzanı çəkib qurtardıqdan sonra 1 il keçirsə, böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayət törədən şəxslər cəzanı çəkib qurtardıqı gündən 3 il keçirsə, ağır cinayət törətməmiş şəxslər cəzanı çəkib qurtardıqı gündən 6 il keçirsə, xüsusilə ağır cinayət törətməmiş şəxslər cəzanı çəkib qurtardıqı gündən 8 il keçirsə, bu zaman məhkumluq onların üzərindən götürülmüş sayılır.

Məlum olub ki, Əli İnsanov artıq məhkəməyə müraciət edib. APA xəbər verir ki, sabiq nazir məhkumluğunun üzərindən götürülməsi ilə bağlı məhkəməyə ərizə verib.

Yaxın günlərdə onun müraciətinə baxılacaq.

Qeyd edək ki, Əli İnsanov 2005-ci il oktyabrın 20-də Milli Məclisə seçkilər ərəfəsində hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və kütləvi iğtişaşların təşkilinə hazırlıq kimi ittihamlarla həbs edilib, sonradan ona qarşı vəzifə və iqtisadi cinayətlər törətməsi ittihamları da irəli sürülüb. Məhkəmə tərəfindən Əli İnsanov 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Azadlığa çıxmağına az qalmış Əli İnsanova narkotik vasitələrin dövriyyəsi, cəzaçəkənmə müəssisəsində və ya istintaq təcridxanalarında saxlanılan şəxs tərəfindən qadağan olunmuş əşyaların hazırlanması, saxlanılması maddəsi ilə yeni ittiham irəli sürülüb.

2016-cı ildə yeni ittiham

Ziya Məmmədov Azərbaycandan köçməsi xəbərindən danışdı

"ABŞ-da yox, Kanadada yaşayıram..."

Sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun Azərbaycandan köçməsi ilə bağlı xəbər yayılıb. Yayılan xəbərdə onun ABŞ-a köçdüyü qeyd edilib.

Manset.az məsələ ilə bağlı Ziya Məmmədovla əlaqə saxlayıb. O, açıqlamasında birmənalı mövqə bildirməyib. Sabiq nazir əvvəlcə Azərbaycandan köçdüyünü təsdiqləsə də, daha sonra bunu inkar etməyə çalışıb.

"Mən ABŞ-a yox, Kanadaya köçmüşəm və burada yaşayıram. İndi Azərbaycana gəlmişəm. Mənə maraqlıdır, bu detallar kimə lazımdır? Kimə mənim haqqımda nəse yazırsa, mənə maraqlı deyil, boş söhbətlərdir. Mən camaatın işi ilə yaşamıram. Bu məsələni də kim deyibse, hətta mənim yaxınlarım belə olsa, qələt ediblər."

Qeyd edək ki, zaman-zaman sabiq nazirin Azərbaycandan köçməsi barədə xəbərlər yayılıb. Bundan əvvəl də iddia olunurdu ki, o, Türkiyədə yaşayan oğlu Anar Məmmədovun yanına köçüb. O da iddia olunurdu ki, Z.Məmmədov birdəfəlik oğlu və nəvələrinin yanına köçmək istəsə də, hələ ki onun bu arzusu baş tutmur. Çünki Türkiyə qanunları vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkədə cəmi 90 gün qalmasına icazə verir. Türkiyə vətəndaşı olmaq və ölkədə davamlı yaşamaq üçün müəyyən hüquqi prosedurlara əməl etmək lazımdır. Bunun ən asan yolu isə daşınmaz əmlakla sahib olmaqdır. Z.Məmmədov Azərbaycanda ajiotaja səbəb olacağından ehtiyatlandıqı üçün guya Türkiyədə öz adına ev almaqdan imtina edib.

Vəzifədə olduğu illərdə Ziya Məmmədov və ailəsi ölkə büdcəsindən maliyyələşən layihələri icra edən bir sıra şirkətlərə sahib idi. Bu şirkətlər sırasında bu gün ölkədən qaçaq düşən oğlu Anar Məmmədovun rəhbərlik etdiyi "ZQAN Holding", "Bank of Azerbaijan ASC", Qarant Sığorta, "ZQAN Construction", "AZBENTONIT", "Goranboy Gips", Göyçay Çinqil Zavodu, "TransEuroCom", "Delfin" və "Meridian" mehmanxanaları, "Royal Estate" daşınmaz əmlak şirkətlərinin adları çəkilirdi.

Z.Məmmədovun qudası, Anar Məmmədovun qayınatası sabiq kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədov isə uzun illərdir Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektorudur. Bugünlərdə onun yenidən rektor kimi fəaliyyətini davam etdirməklə bağlı sərəncam da imzalanıb.

■ "Yeni Müsavat"

larla həbs müddəti 7 il 5 gün artırılıb. Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2019-cu ilin mart ayında imzalanan əfv sərəncamı ilə Əli İnsanov

azadlığa buraxılıb. Əli İnsanovla bağlı hansı qərarın veriləcəyi maraq doğurur...

■ **ELŞƏN MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

"Əvvəl-axır onlar ölkəyə gətiriləcəkdir"

Tofiq Abbasov: "Bu adamlar məhkəmə qarşısında cavab verəcəklər"

Azərbaycana qarşı bütün siyasi oyunlarda iştirakçı olan "söyüş müxalifəti" daxilində ifşa prosesi başlayıb. Qarşılıqlı ittihamlardan bəlli olur ki, guya təqib olunan və buna görə "mühacir" etmiş bu kəslər "demokratiya", "insan haqları" kimi məsələlərin arxasına sığınaraq, şantaj yolu ilə pul qazanır və bir çox hallarda hakimiyyət daxilində hansısa olixarx məmurun sifarişlərini yerinə yetirir.

Bes qarayaxma kampaniyası aparan, əsassız ittihamlar səsləndirən "söyüş müxalifəti"nin ölkəyə ekstradisiyası mümkündür? Məsələ ilə bağlı Sonxeber.az-a danışan politoloq Tofiq Abbasov deyir ki, "söyüş müxalifəti"nin indiki bərabad vəziyyəti ondan irəli gəlir ki, bu adam-

lar özləri siyasi cəhətdən bəsitdirlər:

"Onların elə savad və bacarıqları yoxdur ki, cəmiyyətdə, xaricdə nüfuz sahibinə çevrilsinlər. Onlar heç vaxt nüfuz sahibi olmayacaqlar. Çünki çıxdıqları ölkəni qara boyalarla təsvir etməyə çalışırlar və cəmiyyətinə zərər

vururlar. Faktiki olaraq bu adamlar siyasi baxımından cinayət törədirlər. Çünki

Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə dair əsassız iddialar irəli sürürlər. Eyni za-

manda söyüş leksikasında istifadə edirlər. Buna görə də onlar məsuliyyət daşımalıdırlar. Azərbaycan tərəfi bu məsələyə kifayət qədər ciddi yanaşır. Bu bizim borcumuzdur. Burada dövlətin institutları, cəmiyyətin təhlükəsizliyindən söhbət gedir. Bunlar hamısı bizim milli təhlükəsizliyimizin əsas göstəriciləridir. Bir halda ki, bu adamlar xaricə qondarma bəhanələrlə gedib, orada sığınacaq tapıblar. Onlar etdikləri əməllərə görə məsuliyyət daşımalıdırlar".

Politoloqun sözlərinə görə, onlar özləri də başa düşürlər ki, bütün "qırmızı xətləri" keçiblər: "Xüsusi kanallarla, diplomatik əlaqələr və İnterpol xətti ilə bu adamlar axtarısa verilməlidir. Əvvəl-axır bu qruplaş-

malar ölkəyə gətiriləcək. Bunun hansı məqamlarda və zaman çərçivəsində olması barədə məlumat vermək çətindir. Ancaq hər halda, onların dağıdıcı yanaşmaları heç yerdə təqdir olunmayacaq. Çünki belə insanlar mahiyyət etibarilə çox cılız və satqın xislətə malikdirlər. Azərbaycan diplomatiyası çeviklik nümayiş etdirir. İldən-ildə beynəlxalq mövqelərimiz güclənir. Azərbaycanda iqtisadi zəmində artım var. Bütün quruculuq prosesləri və multikultural dəyərlər üzrə çox böyük nailiyyətlər əldə etmişik. Bunlar xaricdə bizim üçün təqdir olunan nailiyyətlərdir. Bu adamlar fəaliyyətinə görə iflasa uğrayıb və məhkəmə qarşısında cavab verəcəklər".

■ "Yeni Müsavat"

Mayın 29-da Avropa İttifaqının xarici əlaqələr və təhlükəsizlik xidmətinin mətbuat katibi Azərbaycanda əfv aktı ilə bağlı bəyanat verib. “Yeni Müsavat” bildirir ki, mayın 25-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 154 məhkumun əfv edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Al yaydığı bəyanatda açıqlayıb ki, keçmişdən fərqli olaraq bu il fərmana fundamental hüquqlarını həyata keçirdiklərinə görə cəza çəkən şəxslər daxil edilməyib. “Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas hüquqlarını həyata keçirdiklərinə görə həbsdə olan bütün şəxsləri azad etməyə, məhbuslar üçün ləyaqətli və təhlükəsiz şəraiti, o cümlədən onların sağlamlıq və müstəqil hüquqi xidmətlərdən tam istifadəsini təmin etməyə çağırmaqda davam edir. Azərbaycanın noyabr ayında ev sahibliyi edəcəyi BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Qlobal Konfransının (COP29) mərkəzində vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı dayanır. COP29 Azərbaycan üçün beynəlxalq hüquq üzrə öhdəliklərinə sadiqliyini təsdiqləmək, azad və müstəqil vətəndaş cəmiyyətinin işi üçün şərait yaratmaq imkanındır”, - deyərək vurğulayıb.

Al bəyan edib ki, bu, həm də 2021-ci ilin dekabrında “Şərq Tərəfdaşlığı” sammiti bəyannaməsində təkrarlandığı kimi, Azərbaycanın “Şərq Tərəfdaşlığı”nın üzvü kimi öhdəliklərinə uyğundur: “Avropa İttifaqı Azərbaycanda bütün insanların mənafeyi naminə insan hüquqları və qanunun aliliyi də daxil olmaqla, əməkdaşlığımızın bütün əsas istiqamətləri üzrə Azərbaycanla dialoqu davam etdirməyə sadıqdır”.

“Avropa İttifaqının (Al) xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə mətbuat katibi

Avropa İttifaqının Bakıya COP29 şantajı

Qurum son bəyanatında insan haqlarına görə tutulanların azad olunmadığını tənqid edib, Azərbaycanın COP29-a sədrliyini siyasi motivlərlə kölgələməyə çalışıb - sərt reaksiyalar

bi Peter Stano tərəfindən səsləndirilən qərəzli və qəbul edilməz bəyanatı tamamilə rədd edirik”.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadənin Avropa İttifaqının bəyanatına dair şərhində bildirilib.

“Al nümayəndəsinin bəyanatı Azərbaycanda insan hüquqlarının vəziyyəti ilə bağlı realıqdan uzaq olmaqla yanaşı, açıq-aşkar saxtakarlıqlarla doludur. Müəyyən fəaliyyətlərin qeyri-qanuni maliyyələşdirilməsi, qanunsuz maliyyə əməliyyatları və s. kimi bir sıra cinayət araşdırmaları ilə əlaqədar saxlanılan şəxslərin məsələsi müvafiq cinayət icra rejimi qanunlarının tələbləri çərçivəsində həyata keçirilir. Cinayət işlərinin və təhqiqatların, habelə məhkəmə qərar-

larının nəticələrini gözləmək əvəzinə, təqsirləndirilən şəxslərin azad edilməsi üçün Azərbaycana çağırışların edilməsi hüquqi prosedurlarla açıq ziddiyyət təşkil edir”, - XİN rəsmisi qeyd edib.

“Azərbaycan bu sahədə kifayət qədər təcrübəyə, biliyə, müdrikliyə malikdir, beləliklə məcbureddici məsləhət və göstərişlərə ehtiyac duymur. Eyni zamanda Azərbaycanın COP29-a sədrliyinin bu prosesə aidiyyəti olmayan siyasi motivlərlə şərtləndirilməsi, ölkəmizin öhdəliyi daxil olmaqla, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə əməkdaşlıq istiqamətində ideyanın mahiyyətinə ziddir. Azərbaycan beynəlxalq hüquqi öhdəliklərini yerinə yetirməyə bundan sonra da davam edəcək və Al-nin müəyyən institutlarını İttifaq ərə-

zində insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasına diqqət yetirməyə, Azərbaycana qarşı müdaxilə və təxribatlarını dayandırmağa çağırır”, - mətbuat katibi vurğulayıb.

Hakim partiya deputat Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Avropa İttifaqı daha bizi təəcübləndirmir: “Bəlkə də nə zamansa düşündükdə ki, bu qurum obyektivdir, Qərb dəyərlərinə hörmət edir, amma realıqda başqa vəziyyətə şəhid oluruq. Söhbət qurumun qərəzli bəyanatları, ittihamlar səsləndirməsindən gedir. Sadəcə, onlar ayrı-ayrı ölkələrin siyasətinə təzyiq etmək üçün insan hüquqları məsələsini qabardırlar. Onların məqsədi iqtidara təzyiq etmək, iqtidara xalq arasında problem yaratmaqdır. Avropa İttifaqı bu

dəfə də köhnə ampuasında-dır”.

E.Nəsirov vurğuladı ki, əfv sərəncamı ilə 154 nəfər azadlığa çıxıb, amma yenə də qərəz, ikili standartlar öz təsirini göstərir: “Əvvəla, lüpa ilə siyasi məhbus axtarırlar. Axı bizdə siyasi dustaq yoxdur. Bu, “qaranlıq otaqda qara pişik axtarmağa” oxşayır. Azərbaycanda siyasi baxışına görə heç kəs təqib olunmur. Muxalifət nümayəndələrindən həbs edilənlər ola bilər, amma onlar siyasi fəaliyyətinə görə deyil, əməlində cinayət tərkibi olan şəxslərdir. Sadəcə, görürük ki, onların həbsi labüddür, siyasi don geyindirməyə, hakimiyyət əleyhinə ittihamlar səsləndirməyə başlayırlar. Bunlar hoqqabazlıqdır, cinayət əməllərini ört-basdır etmək cəhdləridir. Bunu da Brüssel əldə bayraq tutub bəyanatlar səsləndirir. Onun fikrincə, ümumiyyətlə, Azərbaycan Al üzvü deyil və heç kəs bizimlə təhdid dilində danışa bilməz: “Biz demokratik ölkəyik, azad mətbuat var, 80 faiz insan internet istifadəçisidir, senzura çoxdan ləğv olunub və bu cür açıqlamalar Avropa İttifaqına başucalıqı gətirmir”.

Al-nin bəyanatını şərh edən Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, qurumun açıqlaması qərəzlidir və həqiqəti əks etdirmir. Onun sözlərinə görə, əvvə-

la, kimliyindən asılı olmayaraq azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin əfv edilməsi alqışlanmalıdır, çünki humanist addımdır: “İkincisi, ölkədə siyasi məhbus yoxdur. Prosessual hüquqları pozula bilən insanlar var və olub. Bundan ötrü təqsirləndirilənlərin vəkilləri də kifayət qədər onları müdafiə edə bilərlər və pozulmuş hüquqlarının bərpası üçün real imkanlar var. O baxımdan siyasi məhkumdən söhbət gedə bilməz. Eyni zamanda Avropa Şurasının özü belə “siyasi dustaq” ifadəsinin kriteriyalarını müəyyən edə bilməyib”.

Ç.Qənizadə qeyd etdi ki, təkə əfv olunan insanların - 154 nəfərin sevincliyini dəyə bilmərik, eləcə də onların ailə üzvləri, yaxınları, qohumları, dostları üçün müjdədir: “Ümumilikdə, əfv sərəncamına sevinən insanların sayı minlərlədir. Ona görə də mən Avropa İttifaqının bəyanatını versiz sayıram. Bundan əlavə, hüquq-müdafie təşkilatları olaraq həmişə əfv fərmanlarını alqışlamışıq. Avropa İttifaqına bu qərəzli mövqeyi qətiyyənlə yaraşdırmıram. Görünür, Azərbaycanın torpaqlarını azad etməsi, ermənilərin dağıtdıqları əraziləri bərpa etməsi xoşlarına gəlməyib və hər dəfə bunu hiss etdirirlər”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Al-nin Azərbaycandakı səfəri Zəngilanda

III Beynəlxalq Minatəmizləmə Konfransında nələr müzakirə olundu?

Zəngilanda “Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması: Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması” mövzusunda minalarla mübarizə üzrə üçüncü beynəlxalq konfrans işə başlayıb.

Tədbirdə Avropa İttifaqının (Al) Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Peter Mixalko, BMT-nin Azərbaycan-dakı rezident-əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva, BMT-nin İnkişaf Proqramının Avropa və Müstəqil Dövlətlər Birliyi üzrə Regional Bürosunun direktoru

İvana Jivkoviç, beynəlxalq ekspertlər iştirak ediblər. Zəngilan şəhərində keçirilən konfrans, mina partlayışı nəticəsində zərərçəkmiş Tamam Cəfərovanın mina qurbanları adından dünya ictimaiyyətinə müraciəti ilə başlayıb.

Prezident İlham Əliyev “Mi-

naların ətraf mühitə təsirinin azaldılması - Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması” mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarna müraciət ünvanlayıb. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev konfrans iştirakçılarna müraciəti oxuyub.

“Azərbaycan 30 ilə yaxın davam edən münaqişə və torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalı nəticəsində ərazilərinin minalarla çirklənməsi problemindən əziyyət çəkir və dünyada minalarla ən çox çirklənmiş ölkələr sırasındadır. Ölkə ərazisinin təxminən 12 faizi ilkin qiymətləndirmələrə görə 1,5 milyon mina və naməlum sayda partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilib.

Müharibənin 2020-ci ildə başa çatmasından bu günə qədər əksəriyyəti mülki olan 361 vətəndaşımız mina qurbanı olmuş, onlardan 68-i həlak olmuş, 293-ü isə ağır yaralanmışdır. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkmişdir, onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir”, - deyərək müraciətə bildirilib.

Müraciətin sonunda deyilir: “Ölkəmiz son üç ildə BMT ilə birlikdə mina mövzusunda həsr edilmiş bir sıra beynəlxalq

konfranslar keçirmişdir. Bu tədbirlər minaya qarşı fəaliyyət məsələlərinə dair əsas müzakirə platformaları olmaqla yanaşı, müasir dövrdə bəşəriyyəti narahat edən bu vacib problemə diqqətin artırılmasına xidmət edir. Hazırda Azərbaycan BMT ilə birlikdə mina fəaliyyətinin tədrisi üçün “Mükəmməl Mərkəzi”nin yaradılması istiqamətində iş aparır. Konfrans çərçivəsində ANAMA və BMT-nin İnkişaf Proqramı arasında niyyət sənədi imzalanacaqdır. Bu əlamətdar hadisə Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini oxşar problemlərlə üzləşən digər ölkələrlə bölüşməyinə də kömək edəcəkdir”.

Hikmət Hacıyev dünyanın üzləşdiyi mina probleminin et-

raf mühitə təsiri məsələlərinin müzakirəsi məqsədilə bir araya gələn konfrans iştirakçılarna öz təşəkkürünü bildirib, tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

Çıxışlara gəlincə, Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov deyib ki, Qarabağda mina probleminin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün beynəlxalq dəstəyi gücləndirmək lazımdır. O qeyd edib ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin 10 285 kvadrat kilometr mina və partlamamış hərbi sursatlarla müxtəlif səviyyələrdə çirklənmiş hesab olunur.

Konfrans bu gün də davam edəcək.

□ **“Yeni Müsavat”**

"Məhkumların cəzadan vaxtından əvvəl azad olunması və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza ilə əvəz olunması məsələsinə konstitusiya ilə ədalət mühakiməsini həyata keçirən orqan məhkəmələr olmalıdır. Bunun üçün qanunvericilikdə hüquqi mexanizmlər var. Xüsusi hallarda Prezident öz müstəsna səlahiyyətindən istifadə edib prezidentliyi dövründə xalqımız qarşısında xüsusi xidmətləri olan bir-iki nəfəri cəzadan azad edə bilər. Düşünürəm bunun üçün Əfv Komissiyasına da ehtiyac yoxdur və bu komissiya ləğv olunmalıdır".

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədri, deputat Qüdrət Həsənzadə Xalqcehbəsi.az sayına müsahibəsində belə deyib.

Q.Həsənzadə onu da əlavə edib ki, əfv etmək hüququndan geniş istifadə olunmamalıdır: "Ölkəmizin həyatında əlamətdar hadisə baş verərsə, Milli Məclis tərəfindən amnistiya aktı qəbul oluna bilər. Çoxsaylı əfvlər və amnistiyalar dövlətin cəza siyasətinə zərər vurur və birmənalı olaraq humanizmə aktı kimi qəbul olunub alqışlana bilməz".

Qüdrət Həsənzadənin deputat həmkarı, Böyük Quruluş Partiyasının sədri, Fazil Komissiyasının üzvü Əfzəl Mustafa indiki vaxtda komissiyanın ləğvini doğru saymır: "Hüquqa baxışda, ümumiyyətlə, fərqli fikirlər hər zaman mövcuddur. Hansısa bir mexanizmin gərəkli olub-olmadığını hüquqşünaslar mübahisəli şəkildə həll etməyə çalışırlar. Burada da fərqli fikirlər normal qəbul olunmalıdır. Əfv institutu başqa ölkələrdə də var, amma bəzilərində də yoxdur. Çünki məhkəmə proseduru vasitəsilə bu proses həyata keçirilir. Amma əfvün amnistiyadan fərqi odur ki, burada fərqli qaydada yanaşma imkanı əldə olunur. Bunu da əslində komissiyanın həll etməsinin məqsədi var. Belə ki, Prezidentin detallarına qədər hər hansı bir şəxs barəsində məlumat əldə etmə

imkanları olmadığına görə, digər tərəfdən həm də burada hansısa bir bürokratik aparatın maraqları əsas götürülərək kiminsə siyahıya salınıb-salınmaması baş tutmasın deyər parlament, ictimaiyyət nümayəndələri, QHT-lər bu prosese cəlb olunurlar. Buna indi hər hansı bir şəkildə lazımsız institut kimi baxılmasını doğru hesab etmirəm. Ona görə ki, amnistiya bütövlükdə maddə üzrə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin azadlığa çıxması mənasına gəlir. Burada da çox vaxt fərdi xüsusiyyətlər nəzərə alınmır. Amma əfv fərmanında bunu nəzərə almaq daha rahatdır və uyğundur. Digər tərəfdən, bu prosesdə geniş müzakirələrin aparılması, demokratik, səsvermə yolu ilə kimlərin əfv olunması imkanı yaranır. Prezident üçün də rahat şəkildə kimləri əfv etmək şəraiti formalaşır. Bu baxımdan, fikrimcə, komissiyanın fəaliyyətinin ancaq faydası ola bilər. Çünki amnistiya bizdə çox nadir hallarda verilir. Belə bir vəziyyətdə isə bir dəfə əfv sərəncamının imzalanması hansısa bir şəkildə daha çox bəzən ağır məhkəmə hökmü ilə cəza çəkməyə məhkum edilmiş şəxslərin, bəzən də subyektiv mülahizələrlə hansısa bir problem yaşamış insanların, ailələrin vəziyyətini yüngülləşdirməyə xidmət edən bir yoldur. Hər halda, bu da bir mövqedir. Amma bu kimi hallarda məhkəmə praktikasında da bir çox mə-

Deputat Əfv Komissiyasının ləğvinə çağırdı - reaksiyalar

Fazil Mustafa: "Əfv Komissiyasını ləğv etməyin vaxtı çatmayıb"
Novella Cəfəroğlu: "Qüdrət bəy düz deyir, komissiya ləğv olunmalıdır"

sələlərin həlli daha çox rahatdır. Bəlkə də buna gələcəkdə baxmaq olar. Artıq məhkəmələrin qərarları barədə şübhə olmadıqda, daha rahatlıqla məhkəmələr bəraət hökmləri çıxarırlarsa, yaxud da hansısa bir şəkildə təzyiq altında olmadan qərarlar qəbul edərlərsə, o zaman artıq bəlkə də belə bir instituta gərək qalmaya bilər. Amma indiki vəziyyətdə əfv mexanizmi həm də məhkəmənin yaratdığı problemləri yumşaltmağa, bir az da onun fəsadlarını ortadan qaldırmağa faydalı ola bilər. O baxımdan da, mənə, hələ Əfv Komissiyasını ləğv etməyin vaxtı çat-

mayıb. O, irəlidə məhkəmə institutunun hamını qane edəcək səviyyədə ədalət mexanizminə çevrilməsindən sonra baş tuta bilər".

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu isə deputatın fikirləri ilə tam razılaşır: "Qüdrət bəy düz deyir. Daha çox ədalətli məhkəmə olmalıdır. Bu, məsələnin bir tərəfidir. Məsələnin digər tərəfi ondan ibarətdir ki, həbsdə jurnalist bloggerlər, siyasi motivlərlə həbs olunanlar var ki, onları həbs etmədən cərimələyib azadlığa buraxa bilərlər. Ən xoşagəlməz məsələ odur ki, sadə insanlar da qanunu pozan

məhkəmələr tərəfindən həbs olunur. Biz hamımız siyasilər həbs olunanda səs-küy salıq, amma sadə insanların unuduruq. Onun üçün də hər kəsdən xahiş edirəm ki, bundan sonra ancaq mübarizəmizi ədalətli və qanuni məhkəmə tələbi ilə aparaq. Buna da sizlərin köməyi çox lazımdır. Yeni məsələni ictimailəşdirmək, deputatlardan və insan haqları ilə məşğul olan şəxslərdən fikir öyrənmək sizlərin daha çox işidir. Həbsdə olan ömürlük məbuslar var ki, onların məsələsinə baxılmalıdır. 20-25 ildən çoxdur ki, həbsxana həyatı yaşayırlar. Əgər islah olunublarsa,

niyə azad olunmurlar? Həbsxanada müharibədə iştirak edən OMON-çılar - Elçin Əmiraslanov, Səfa Poladov, Arif Kazimov var ki, 30 ilə yaxındır cəza çəkirlər. "Qarabağ partizanı" adı ilə tanınan Məmməd Məmmədov və s. var. Onlar azad olunmalıdırlar. Hələ təsadüfən əlindən qəza çıxan insanlar da var ki, onları demirəm. Bir daha deyirəm, Qüdrət bəy düz deyir, komissiya ləğv olunmalıdır. İşlərə ədalətli məhkəmə-konstitusiya ilə ədalət mühakiməsini həyata keçirən məhkəmə baxmalıdır".

□ **Cavansir ABBASLI,** "Yeni Müsavat"

"Made in Turan"ın loqosu - niyə Bozqurd yox, at?

Yasəmən Qaraqoyunlu:

"Loqoda Bozqurd simvolu daha uyğun olardı, ona görə ki..."

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələr bu gün global və regional miqyasda strateji hesab olunan Orta dəhliz üzərində yerləşir. Bu ölkələrin vahid markalaşmaya keçid etməsi isə onların istehsal etdikləri məhsula, göstərdikləri xidmətə qarşı marağı daha da artıracaq.

Bu istiqamətdə yaxın günlərdə atılan daha bir uğurlu addım Turanın dünyada tanınmasına böyük töhfədir. "Made in Turan" brendinin yaradılmasında məqsəd türkdilli ölkələr arasında mövcud investisiya imkanlarının öyrənilməsi, brendlərin beynəlxalq mühitə integrasiyasının təşkili, şirkətlər arasında kommersiya əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi və məhkəmələndirilməsidir. Türkdilli dövlətlər arasında yaradılan bu vahid brend stehsal olunan məhsulların keyfiyyətinin artırılmasına məqsədi daşıyır. Mayın 2-3-də Bakıda keçirilən "2024-cü il Türkdilli Dövlətlərin İqtisadi Forumu"nda qoyulan əsas məsələ türkdilli ölkələrin brendlərini dünyada tanıtmmaq məqsədi daşıyırdı. Mayın 17-də isə Qazaxıstanda Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Türk dünyası markalarını birləşdirən "Made in Turan" brendi yaradılıb. "Made in Turan" markası Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan ölkələrin istehsal etdiyi məhsulların vahid markalanmaya keçidi deməkdir. Artıq Cənubi Koreya,

Kanada və Türkiyədən bu markanın tətbiqi ilə bağlı müraziətlər var. Türk dövlətlərinin "Turan" markası adı altında məhsul ixrac etməsi istehsal edilən malların dünya bazarlarında tanınması və faydalanmasına böyük təkan verəcək.

Brendin loqosunda at təsvirinin olması müzakirəsinə düşməyib. Bildirilir ki, "Made in Turan" adı qoyulan brendin loqosunda milliyyətçilik, türkçülük və turançılıq ideyasını daşıyanların eksəriyyətinin simvolu olan Bozqurd təsviri yer almalı idi.

Tanınmış türkoloq, professor Firudin Cəlilov isə Pravda.az-a açıqlamasında deyib ki, loqoda at təsvirinin olmasında heç bir problem yoxdur: "Bozqurd mifologiyası inancdan gələn simvoldur. Türklərin soykökünü Bozqurdla bağlayırlar. Qurd həmişə xilaskar, yolgöstəren, tövredici qüvvə kimi təsəvvür edilə bilər. Buna görə də qədim türk dastanlarında Bozqurda böyük önəm verilib. Əlbəttə, Bozqurd at kultundan çox qədimdir. Dörd-beş min il bun-

dan əvvəl atçılıq başladı, ata mindilər, onu arabaya qoşdular. Bundan sonra atla bağlı mifoloji görüşlər də formalaşdı. Atların içində ən maraqlısı Tulpar atlarıdır. Tulpar atlar dəniz ayğırlarından yaranan, Qırat kimi qanadlı atlar sayılır. Hətta "Koroğlu" dastanında da yer alıb. Yəni at qurddan sonra ikinci kult kateqoriyasına daxil olub. Buna görə də "Made in Turan" brendinin loqosunda at təsvirini inkar etmək düzgün deyil. Qurd başqa xalqlarda mənfi emosiyalar yaradıb. Hətta mifologiyayı bilməyənlər qurda canavar, yırtıcı, dağıdıcı təsəvvürü ilə baxırlar. Buna görə də indiki dövrdə loqoda qurddan daha çox atın olması məsləhətdir. Burada bir problem yoxdur".

Bəs digər ekspertlər necə düşünür?

Mövzu ilə bağlı Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərac Quliyev "Yeni Müsavat"a danışib: "Məmnunam ki, türk dövlətləri artıq bir araya gəliblər. Xatırladım ki, 1998-ci ildə məhbəsə yazdığım "Yeni dünya düzəni siyasətində Azərbaycanın yeri və rolu" adlı irihəcmli konseptual kitabımda bu modelin adını Transkontinental "Turan" Avrasiya bloku (TAB) qoymuşdum.

Beləliklə, türk dövlətləri bir araya gələrək, addım-addım bu işləri görür və vahid bir ailənin brendi olaraq "Turan" brendini ortaya qoyurlarsa, artıq burada hansı şəklin olması önəmli, əsas deyil. Əsas olan mahiyyətdir. Hətta

burada başqa bir simvol da ola bilərdi. Üstəlik, at simvolu türk mifologiyasında, zaman-zaman müəyyən türk dövlətlərinin bayraqlarında olub, göstərilib.

Ola bilər ki, kimlərsə iftar dərəcədə milliyyətçidir, istəyirdilər ki, "Made in Turan" brendində Bozqurd simvolu öz əksini tapsın, onları da anlamaq olar. Amma ola bilər ki, günün birində başqa bir formatda, başqa yerdə Bozqurd simvolu altında hansısa bu brend olsun. Məsələn, Türkiyə dövlətinin ordusunda xüsusi hərbiçilər var ki, onların qollarında Bozqurd simvolu var və yaxud Azərbaycan komandalı döyüşə gedəndə Bozqurd işarəsi tutublar. Bəlkə orda ordu yaradanda bu simvol tətbiq ediləcək.

Ona görə hesab edirəm ki, bu barədə narahat olmağa dəyməz, əksinə, məmnun olmalıyıq ki, nəhayət, türk dövlətləri bir araya gəlir, ortaq brend yaradırlar".

Tədqiqatçı alim Yasəmən Qaraqoyunlu isə qeyd etdi ki, türk dövlətlərinin ortaq brendində Bozqurd simvolunun olması daha uyğundur: "Bozqurd simvolu türkləri birləşdirən siyasi simvoldur. At isə türk mədəniyyətinin əsas ünsürüdür. At həm də köçəri türklərin obrazıdır və dünya da çalışır ki, türk tarixi ilə bağlı konsepsiyalarda türkləri köçəri tayfa, xalq kimi təqdim etsin.

Bir çox mədəniyyət konsepsiyalarında isə köçəri xalqları mədəniyyəti olmayan mədəniyyət qura bilməyən xalq kimi təqdim edirlər. Əslində isə köçəri mədəniyyətin özü də bir mədəniyyətdir.

Bu səbəbdən at simvolu bir qədər mübahisələr doğurur. Birincisi, türk milləti yalnız köçəri xalq olmayıb, həm də oturmaq millət olub, kanallar, yeraltı kəhrizlər çəkiblər, əkinləri sulayıblar, şəhərlər qurublar. Ona görə də çalışmalıyıq dünyaya bəyan edək ki, türklər təkcə köçəri xalq olmayıb. At simvolu isə təsdiq edir ki, türklər köçəri mədəniyyətə malik xalqdır. Ona görə də şəxsən mən türk dövlətlərinin ortaq brendində bozqurd simvolunun olmasına üstünlük verərdim. Çünki türk birliyinin qurulması siyasi hədəfdir".

□ **Xalidə GƏRAY,** "Yeni Müsavat"

Ukraynadakı müharibə planetin müxtəlif regionlarında siyasi qüvvələrin balansına ciddi təsir göstərir. Odur ki, Rusiyanı sanksiyalarla zəiflətmək niyyəti onun geosiyasi rəqiblərini hərəkətə gətirməkdədir. Kremlə birbaşa bitişik olan regionlara gəlinə, söhbət Moskvanın çəkisi və təsirinin digər güc mərkəzlərini əvəz etməyə çalışdığı regional münasibətlər sisteminin tamamilə yenidən formatlaşdırılmasından gəlir.

Bəziləri, məsələn, Fransa kimi açıq müdaxilə cəhdləri edir, bəziləri isə varlığını addım-addım gücləndirir. Sonuncular arasında Çin fərqlənir...

1990-cı illərin ortalarında "Bir kəmə, bir yol" qlobal layihəsinin işə salınmasından sonra Çinin regional siyasətindəki rolu daha da artdı. Orta dəhlizə integrasiya olunmuş Transxəzər beynəlxalq nəqliyyat marşrutu layihəsi Çin və Cənubi Qafqaz dövlətləri arasında münasibətlərinin hazırkı mərhələsində əsas hərəkətverici amildir. Azərbaycanla gözlənilən sülh müqaviləsi Pekin Ermənistanı da regional logistika sxemlərinə daxil etmək imkanı verir. Çinlə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında ticarət ilbəil artır. Təsədüfi deyil ki, bu ilin birinci rübündə Çin Azərbaycana idxalda lider olub. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanın hüquqi və fiziki şəxsləri 134 ölkədən idxal həyata keçiriblər. Xarici ticarət

da azad ticarət sazişi imzalanıb. Ənənəvi olaraq, Çinin Cənubi Qafqaza yatırdığı investisiyaların əsas hissəsi Gürcüstana yönəldilib.

Belə ki, 2019-cu ildə Gürcüstan iqtisadiyyatına yatırılan Çin sərmayəsinin həcmi 671 milyon dollar təşkil edib, 2022-ci ildə isə Gürcüstana yatırılan birbaşa xarici investisiyaların ümumi həcmi 2 milyard dollar təşkil edib. Çinin son illərdə Gürcüstanda həyata keçirdiyi ən böyük layihə Tiflis yaxınlığında "Hualing Tbilisi Sea New City" adlı xüsusi iqtisadi zonanın tikintisi olub, bunun üçün Çinin "Exim Bank"ı 195 milyon ABŞ dolları məbləğində kredit ayırıb. Çin Hadori

su elektrik stansiyasının tikintisini maliyyələşdirib. Digər layihə AİB-nin xətti ilə maliyyələşdirilən 100 milyon dollar dəyərində olan Nenskra su elektrik stansiyasıdır. Beləliklə, dünyada baş verən geosiyasi transformasiyalar fonunda Rusiya üçün postsovet məkanının əhəmiyyəti dəfələrlə artır.

və həyata keçirmək lazımdır". Bu bir tərəfdən Çinin Cənubi Qafqazda artan rolunun Rusiyada narahatlıq yaratdığına göstərir, digər tərəfdən isə indi Çinə Rusiyanın ən ciddi müttəfiqi kimi baxılır və o səbəbdən Moskva Pekinlə nüfuz savaşı aparmır, "bölüşmək" təklif edir...

Türkiyə, iqtisadi-ticarəti sahələrdə isə Çinlə bölüşmək məcburiyyətindədir. Müharibənin gətirdiyi sanksiyalara tab gətirmək üçün tərəfdaşların və müttəfiqlərinlə dominant olduğu əraziləri bölüşməyə vadar olursan. Bu da strateji nəticələndir. Yeni Rusiyanın hərbi əməliyyatlarına cavab olaraq tətbiq edilən təzyiqlər onun nüfuz dairələrində mövqelərinə təsir edir. O cümlədən Çin özü genişlənmə siyasətini götürüb. Bu gün global bir iqtisadi güc və fakt kimi qəbul olunur. Pekinin üstünlüyü ondadır ki, hərbi doktrina yox, iqtisadi doktrina ilə regionlarda nüfuz qazanır".

Q.Hüseynli Rusiya liderinin Çinə son səfərini də məhz yaranmış vəziyyətlə əlaqələndirir: "Amma Azərbaycanla münasibətlər spesifikasikdir və inkişafdadır. Onu da deməliyəm ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasında marağı olan bəlkə də elə birinci dövlət Çindir. Çünki bu ölkədən Avropaya gedən logistika qısalacaq. Ona görə də Çin Cənubi Qafqaz ölkələri ilə əlaqələri gücləndirir. Zənimcə, Ermənistan da koridorun açılmasına gec-tez razılaşacaq. Bu, Pekindən Londona qədər uzanan böyük və trilyonlar dövrüyə edən bir marşrutdur".

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimova görə, mütləq şəkildə qeyd edilməlidir ki, regional və bəşəri siyasi sistemdə yeni geosiyasi itti-faqlar global ticarət model-lərin formatlanmasını formalaşdırır: "Müzakirə əsna-

Rusiyanın üç Qafqaz ölkəsini Çinlə "bölüşmək" planı

Müharibə və sanksiyalar Pekinin Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanla ticarət dövrüyəsini artırıb və bu nəhəng dövlət regiona yerləşir; lakin Moskva müttəfiqinin bölgədə təsirlərinin artmasından narahat deyil, onunla məcburi şərikdir

Niderland parlamenti həddini aşdı - Bakıdan cavab

"Milli Məclis Niderland parlamenti Nümayəndələr Palatasının Azərbaycanı hədəf alan ədalətsiz və birtərəfli qətnamə qəbul etməsinə qəti etirazını bildirir və bu hərəkəti irqçi, azərbaycanofob, türkofob və islamofob siyasi aksiya kimi qiymətləndirərək şiddətlə qınayır".

Bu barədə parlamentin yaydığı sənəddə bildirilib.

Qeyd olunub ki, qətnamədə Azərbaycana qarşı irəli sürülmüş ittihamlar qismən reallıqların təhrifinə, qismən də yalan və saxta məlumatlara əsaslanır.

"2020-ci ilin payızında 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalına son qoyulduqdan, beynəlxalq hüquq normalarının və prinsiplərinin qüvvəsi bərpa edildikdən sonra Niderland parlamenti Azərbaycana qərəzli münasibətini dəfələrlə ifadə edərək müxtəlif qətnamələr qəbul edib.

Hazırda Ermənistanla sülh danışıqlarının aparıldığı və bu istiqamətdə müəyyən ümidverici nəticələrin əldə edildiyi bir şəraitdə Niderland parlamentində yenidən belə bir sənədin ortaya çıxması siyasi basirətsizliyin və məsuliyyətsizliyin bariz nümunəsidir. Nəzərə alınmalıdır ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsi digər dövlətlər kimi Niderland Krallığının da beynəlxalq öhdəliklərindən biridir. Digər tərəfdən, bu cür aksiyalar tək-cə Cənubi Qafqaz regionunun deyil, həm də bütövlükdə Avropanın sülh, sabitlik və dayanıqlı inkişafı ilə bağlı maraqlarına ziddir.

Niderland parlamentinin Nümayəndələr Palatasında sözügedən qətnamənin müzakirəsi zamanı xarici işlər naziri Hanke Brüins Slotun deputat sorğusunun cavabında səsləndirdiyi qeyri-adekvat fikirlər, onun Azərbaycan barəsində əvvəllər də irəli sürdüyü əsassız ittihamlar bu ölkənin icra orqanlarının parlament deputatlarının təxribat xarakterli fəaliyyətinə göz yumduqlarını və bu cür fəaliyyəti əslində təşviq etdiklərini göstərir. Bütün bunlar Cənubi Qafqaz regionunda gərginliyin artmasına xidmət edir və sülh gündəliyinin həyata keçirilməsi səylərinə ciddi maneçilik törədir".

Milli Məclis Niderland parlamentinin Nümayəndələr Palatasını, eləcə də bu ölkənin rəhbər vəzifəli şəxslərini Azərbaycanın daxili işlərinə qanunsuz müdaxilə cəhdlərinə son qoymağa, bölgədə artıq tarixə qovuşmuş münaqişəni yenidən alovlandırmaq niyyətindən əl çəkməyə, Ermənistanla Azərbaycan arasında uzunmüddətli sülh yaradılmasına yönələn addımlar atmağa çağırır.

dövrüyəsi 6 milyard 428.2 milyon ABŞ dolları olub. Onun 2 milyard 651 milyon dollarını (31.7 faiz) idxal təşkil edib.

Çinin Cənubi Qafqazdan idxalında xammal, ixracında isə maşın və avadanlıqlar üstünlük təşkil edir. Cənubi Qafqazdan Çin əsasən filiz və neft idxal edir. Çinin Ermənistandan idxalının 97%-dən çoxu mis və molibden filizləri/konsentratları (əslində Ermənistan ixracının demək olar ki, üçdə biri) təşkil edir. Eyni zamanda Çin Gürcüstanla da ən yaxın münasibətlərə malikdir. Hələ 2017-ci ildə Çin və Gürcüstan arasın-

Bu barədə siyasi ekspert və məsləhətçi, **Milli Müdafiə jurnalının baş redaktoru İqor Korotçenko** qeyd edir ki, Rusiyaya düşmən olan dövlətlər burada təsirinin güclənməsinin qarşısını almaq üçün bu sahəyə diqqətin artırılması təbii reaksiyadır. Onun fikrincə, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyaya gəldikdə isə Qərb aliansı ölkələrinin (ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa) burada öz mövqelərini gücləndirilməsinə qarşı çıxmaq üçün Moskva və Pekin koordinasiyalı iş görməlidir: "Bu cür Rusiya-Çin qarşılıqlı əlaqəsi üçün praktiki formatları axtarmaq, təklif etmək

Professor Qabil Hüseynlinin sözlərinə görə, Çin Cənubi Qafqazda yeni oyunçu sayılsa da, region dövlətləri ilə bir çox müstəvidə əməkdaşlıqlarını sürətlə genişləndirməyə çalışır. Onun fikrincə, ikitərəfli çoxşaxəli əməkdaşlıqların artan xətlə inkişafı fonunda rəsmi Pekin regiona investisiya qoyuluşlarını artırır: "Əməkdaşlıq texnologiyadan tutmuş humanitar sahəyə qədər bir çox sektoru əhatə edir. Sanksiyaların təsiri Rusiyanın bölgəni müttəfiqi ilə bölüşməyə sövq edir. Rusiya regionu bəzi siyasi-hərbi məsələlərdə

sında "Bir kəmə, bir yol" layihəsi, Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin (Orta dəhliz) inkişafı, COP29 tədbiri ilə əlaqədar fikir mübadiləsinin aparılması iki dövlətin perspektivlə əlaqədar müştərək vizyonunu ortaya qoyur. Çinin Bakıda keçiriləcək COP29 tədbirinə dəstəyi Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Şübhəsiz ki,

Çin Cənubi Qafqazda Azərbaycanın irəli sürdüyü Zəngəzur dəhlizi layihəsinin reallaşmasını özünün yeni dünya düzənindəki yerini möhkəmləndirə biləcək alternativ formulu kimi nəzərdən keçirir. Bu mənada Bakı-Pekin əlaqələrinin arealının daha da genişlənməsinə şübhə doğurmur".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Paytaxt İrevanda etiraz aksiyaları davam edir. Ermənistanda həyatı iflic etmək hesabına baş nazir Nikol Paşinyanı postundan əl çəkməyə vadar etməyə çalışan revanşçı qüvvələrin əsas məqsədi hakimiyyəti qəsb etməklə sülh anlaşmasını pozmaqdır.

Hələlik Paşinyanın özünü küçə uşağı kimi aparan etirazçı dəstələrə sərt təpki göstərməməsi, qanunazidd əməllərə güc strukturlarının dözümlü yanaşması da suallar doğurur. Sanki Paşinyan özü radikalın status-kvonun saxlanması yönəlik fəaliyyətinə şərait yaradır. Baxmayaraq ki, baş nazir özü də ara-sıra sülh çağırışları ilə çıxış edir. Paşinyan ermənilərə müraciətində deyib ki, onun hakimiyyəti ölkənin 29 740 kv.km ərazisinin legitimləşdirilməsi formulunu təklif edir və bu düstur ölkəni suverenliyə, müstəqilliyə və ərazi bütövlüyünə aparır.

“Yeni Məsavət”-in məlumatına görə, baş nazir qeyd edib ki, rəhbərlik etdiyi hökumət “Real Ermənistan” strategiyasını hazırlayıb və bu yolla gedir: “Çətin qərarlardan keçən, lakin əsl vəd edilmiş torpağa, əsl Ermənistanı aparan yeganə yol olan bu yolu birlikdə keçməliyik. Bu məsələlərlə bağlı strateji düşüncə məni sülh gündəminə və bir-biri ilə bağlı olan real Ermənistanı baxışa gətirib çıxardı”. **Sülh müqaviləsində Almatı bəyannaməsinə istinad edilməsi məsələsinin bəzi incelikləri var. Bunu da Paşinyan “Azərbaycan niyə Almatı bəyannaməsinin sülh sazişində yer almasına razı olmur” sualına cavab verərkən deyib:** “Əslində sülh mətni üzərində iş çoxqatlıdır və bəzən onunla bağlı deyilən ifadələr, cümlələr, verdiyimiz şərhlər heç də sülh müqaviləsinin mətni və prosesin dinamikası ilə tanış olmayan insanlarda düzgün təəssürat yaratmır. Bəli, xarici işlər naziri, Təhlükəsizlik Şurasının katibi bu barədə

Noyabra qədər sülh sazişi, yoxsa yeni ərazi iddiaları?

Ermənistan paytaxtında revanşistlərin “at oynatması” suallar doğurur; bu ərazilər də Azərbaycana təhvil verilir...

danışdı, amma mən demək istəyirəm ki, mətn reallığı ifadə etmək baxımından bir qədər fərqli ola bilər. Artıq sülh müqaviləsinin razılaşdırılmış hissələrində Almatı bəyannaməsinə istinad var. Orada başqa bir şeydən danışırıq, indi açıqlamayacam, çünki bu, işlə bağlıdır. Bakıdan gələn mesajları izləyək. Bugünlərdə Azərbaycan Prezidenti bəyan etdi ki, Praqa anlaşması və Almatı bəyannaməsinə sadıqlırlar. Xarici işlər nazirlərinin görüşünün Almatıda baş tutması da simvolik idi. Bəzi nüanslar var ki, onların da öz nüansları var. İşlə bağlı problemlər var, amma bunları aradan qaldırmaq olar”. **N.Paşinyan Azərbaycanla Ermənistan arasında müsbət atmosferin formalaşdığını da söyləyib:** “Deyə bilərəm ki, bizdə indi atmosferdə ciddi dəyişiklik var, amma bu, hələ finişə çatdığımız anlamına gəlmir, imza atmaq qalır”.

Azərbaycan Ermənistanından Gəqarkunik bölgəsində 12 müdafiə mövqeyini geri tələb edir.

Bu barədə isə “Hraparak” qəzeti yazıb. “Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin daha sonra hansı ərazini delimitasiya edəcəyi ilə bağlı müxtəlif proqnozlar var. Bəziləri deyirlər ki, bunlar Tavuş, bəziləri Sotk və Vardenis, di-

gərləri isə Syunik adlanan anklavlardır. Mayın 29-da Gəqarkunik rayonunun Çəmbək icmasının Vahan kəndindən yaxınlıqdakı əkin sahələrində tədqiqatçıların görüldüyü bildirilir. Onlar deyib ki, Azərbaycan bu sahədə Ermənistandan 12 müdafiə mövqeyini geri tələb edir və onların qaytarılacağına dair vəd artıq verilib”.

Yada salaq ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Xocalı şəhərinə köçən sakinlərlə söhbəti zamanı Ermənistanın son hadisələrə də münasibət bildirib. “Biz son hadisələri də izləyirik, görürük ki, bizə qarşı yenidən ərazi iddiaları irəli sürmək cəhdləri var. Ona görə biz hər an hazır olmalıyıq. Əlbəttə ki, ilk növbədə, ordumuzu daha da gücləndirməliyik və bunu edirik”, - deyə İ.Əliyev bildirib.

Paşinyanın delimitasiya prosesi fonunda “real Ermənistan” quruculuğuna başladığı ilə bağlı etdiyi müraciətdən hansı qənaət hasil olur? Revanşistlərlə bacara bilməzsə, Azərbaycana qarşı yeni ərazi iddiaları nə ilə nəticələnə bilər?

Deputat Sahib Aliyev “Yeni Məsavət”-ə açıqlamasında öncə maraqlı bir giriş etdi. Bildirdi ki, Ermənistan baş nazirinin gələcək sülh anlaşması ilə bağlı açıqlamaları bəzən üskük oynadanın, yaxud

da əlindəki ucuz malı qiymətindən xeyli baha sırımaq istəyən alverçinin davranışını xatırladır: “Bilmirəm, kimi aldatmağa çalışır, amma söhbət Azərbaycandan gedirsə, bu, mümkün deyil. Sülh anlaşması 44 günlük savaştan dərhal sonra belə bir təşəbbüs irəli sürən, onun prinsiplərini həzrləyən və ən əsası o haqda danışqların ikitərəfli format çərçivəsində reallaşması üçün hərdən demir yumruğu da işə salmaqla gərəkən nə lazımdırsa edən Azərbaycanın təklif etdiyi kimi olmalıdır. Bizim təklif isə Ermənistan rəhbərliyinin 10-a yaxın xəritənin içərisindən tapıb çıxardığı hansısa birinə yox, beynəlxalq norma və təcrübəyə dayanır”. **Paşinyanın “real Ermənistan” ifadəsi işləməsinə gəldikdə, S.Aliyev bunları söylədi:** “Əlbəttə, bu, yaxşı haldır, amma onun “real Ermənistanı” ilə indiki Ermənistan arasında fərq var. Fərq var ki, imzalanacaq sülh anlaşmasından söz düşərkən “bəzi nüanslar var ki, onların da öz nüansları var” kimi dolaşlıq, özündən başqa kimsənin anlamadığı fikirlər səsləndirir. Bax, o “bəzi nüanslar” və həmin o “bəzi nüansların öz nüansları” nüanssızlaşdıqdan sonra real Ermənistanla real sülh anlaşması mümkündür. Hazırda biz onun bir addımlığında yıq”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı hesab edir ki, Ermənistanda Azərbaycana münasibətlə bağlı artıq iki mövqe aydın görünür: “Daha doğrusu, əvvəl də var idi, sadəcə, gücə, sosial bazaya söykənməyən tərəf yalnız söz səviyyəsində fikrini bildirirdi. İndi hakimiyyətə qarşı dayanan bu qüvvənin sosial bazasının olduğu ortaya çıxdı. Marginal olsa da, cəmiyyətin müəyyən təbəqəsindən dəstəyi bilindi. Paşinyan hakimiyyəti sülh müqaviləsində maraqlı olduğunu göstərir. Yerləşdikləri ərazini qoruyub saxlamağa çalışır, bu ərazilərlə kifayətlənir. Hər halda, belə görünür, amma müəyyən şərait yetişərsə, Azərbaycana qarşı yenidən ərazi iddiası ilə çıxış etməyə cəklərinə əmin deyilik”.

A.Nağı qeyd etdi ki, hakimiyyət kənar qüvvə ilə ikinci tərəf kimi aydın şəklə Azərbaycanı qarşı ərazi iddiası ilə çıxış edir: “Amma hakimiyyətə gələrsə, bu mövqedə qalacaq-ları da inandırıcı deyil. Çünki Azərbaycanın gücü qarşısında o mövqedə qalmaq ağılsızlıq olardı. Qalarlarsa, Azərbaycanın bir az da irəliyə gedəcəyini bilməmiş deyillər. Birinci tərəfin hakimiyyətə qalacağı daha realdır. Ona görə də noyabra qədər sülh müqaviləsi və ya çərçivə sazişinin imzalanacağı mümkün görünür”.

STM-in sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov bildirdi ki, baş naziri Nikol Paşinyanın “real Ermənistan” strategiyası onlar üçün ən uyğun seçim variantıdır: ““Dənizdən-dənizə Ermənistan” xəyalları ilə yaşamaq, utopik düşüncələr formalaşdırmaq indiki reallıqlarda ağılsızlıqdır. Bununla yanaşı, Azərbaycanın şərtlərini yerinə yetirməmək dövlətçiliyin itirilməsi ilə nəticələnə bilər. Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycanın tələbləri beynəlxalq hüquqa və haqq-ədalətə söykənir”. **İ.Hüseynovun sözlərinə görə, Paşinyan anlayır ki, Azərbaycana qarşı yeni ərazi iddiaları və ya revanşizm dalğasının yaranılması çox təhlükəli nəticələr formalaşdırma bilər:** “Paşinyanın Ermənistanda siyasi dayaqları və elektoral bazası kifayət qədər möhkəmdir. 2018-ci ildən bəri yürüdülmüş siyasət nəticəsində keçmiş rəhbərliyin bütün fəaliyyətinin ifşa olunması öz nəticəsini verir və pragmatik kəsim Paşinyanın arqumentlərini daha tutarlı hesab edir. Zətən, ölkəmizə qarşı bu gün Ermənistan o gücdə deyil ki, hər hansı iddia qaldırsın. Əgər ermənilər yenidən xam xəyallara düşsələr-sə, layiqli cavablarını ala bilərlər”.

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Məsavət”

Nənənin beş hektarı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Ermenistanın halı mollalıqdır, ona görə oradakı müxalifət uzun müddət Paşinyana alternativ tapa bilməyəndə keşişin ötəyindən yapışdılar. Hələlik Baqrat müəllimin də əlindən İrevanda zibil qutularını, samokatları dığırdayıb küçə bağlamaq cəhdlərindən başqa bir şey gəlmir. Çünki keşişin əsas vəzifəsi ölünü basdırmaqdır. Ora-bura tullanmağın mənası yoxdur. Ölü (oxu: miatsum kimi ideyalar) dirilməyəcək. Erməni xalqı bunu nə qədər tez anlasa, Qafqazda sərhədlər aradan qalxıb ümumi, Avropa Birliyinə oxşar Qafqaz Evi yaransa yaxşıdır. Bəlkə biz bunu görməyəcəyik, ancaq şəxsən mən inanıram ki, əvvəl-axır belə olacaq.

Prinsipcə, din xadimlərinin siyasətə qarışması tək Ermənistanın problemi deyil. Gürcüstanda da keşişlər siyasətdə ciddi rola malikdir. Elə bizim ölkədə mollalar bir ara yüksək sürətlə aktivləşmişdi, lakin hökumət hamısını tutub türməyə saldı.

Din təhlükəli oyuncaqdır. Hökumətlər bunu nə əldən yerə qoya bilir, nə birdefəlik kökünü kəsir. Hardasa müəyyən həddə qədər din hökumətə lazımdır. Xalqı tovlamaq üçün, aldatmaq üçün. O incə hədd aşılındı isə hökumət özü dinə lazım olur. Eyni məqsədlə - xalqın başında turp etmək, cibinə girmək üçün.

Yuxarıda yazdığım kimi, insafən bizim hökumət hələlik bu barit çəlləyi ilə ustalıqla davranır. Quzu eyni çəkiddə qalsın deyə ona həm ot verir, həm canavarı göstərir.

Məsələn, təsəvvür edə bilərsiniz ki, uca şeyximiz hökumətə asi düşsün? Mümkün deyil. Adam əlli ildir istənilən hökumət və sistemlə yola gedir. 1980-ci ildən şeyximizdir. Ermənistanda Üçmüəzzin (Eçmiədzin) kilsəsində oturan baş keşiş İkinci Qaregin (dəli şeytan deyir bunun adının mənası da türkcə "qara gün" mənası verir) isə hazırda **Paşinyanla** de-fakto müxalifətdədir. Paşinyan onu dövlət tədbirlərinə çağırır, bir yerdə görünmək istəyirlər. Hətta təzəlikcə Paşinyan erməni kilsəsini yeyintidə - nəzirləri basıb yeməkdə suçlamışdı. Kilsələr və ümumiyyətlə, istənilən din üçün nəzir qutusu ən vacib, həyatı atributdur. Ona-buna yaldan cənnət vəd elədiklərinə baxmayın. Gözləri bu dünyanın nemətlərindədir.

Sözgəlişi, hazırda belə "cənnət fədailərindən" birinin - şeyxin qudası, eks Bilgəh bələdiyyə sədri, eks-deputat, 28 qat Həcc çempionu Hacı Qalibin yerli sakinlərlə və icra hakimiyyəti ilə dartsması davam edir, ötən yazılarımızda buna toxunmuşuq. Dünən prosesdə yeni detallar peyda olub. Qalib müəllimdən zərərçəkənlərin növbəti qruplaşması ortaya çıxmışdır. Bunlar tam olaraq 28 nəfərdir. (Dəli şeytan deyir Moskva şəhərini qoruyan 28 panfilovçu haqda məşhur sovet rəvayətindən təsirləniblər, indi Hacı Qalibə qalib gəlmək istəyirlər. Necə deyirlər, "Geriye yol yoxdur, arxada Bilgəhdır").

Həmin şəxslərin iddiasına görə, hələ 1989-cu ildə kooperativ yaradıblar, sovet hökumətindən bağ yeri alıblar. Lakin Qalib müəllim bələdiyyə sədri olanda onlara məxsus 5 hektar 300 sot ərazini əlinə keçirib. Öncə yaşlı nənəsinin adına sənədləşdirib, guya nənə orada həyətəni sahə əldə edib özünə ev tikəcəkmış. Hazırda isə 5 hektardan çox yağlı ərazi Qalib müəllimin övladı, gənc deputat Əliabbas Salahzadəyə verilibdir.

Əlbəttə, bələdiyyə sədrinin qoca nənəsinin o yaşında həyətəni sahəsiz və evsiz qalması yaxşı iş deyilmiş, eyni zamanda sədrin xalq üçün ailəsini fəda etməsi əlamətidir. Başqa yəndən, kooperativ üzvlərinin açıqlamasından bir cümlə mənim xoşuma gəlmədi: "Respublikanın hansı bir yerində qoca arvada həyətəni sahə olaraq 5.3 hektar torpaq verirlər?"

Məncə, yersiz fikirlərdir. İnsanın yaşının nə dəxli var? Sanki cavan adam qanunsuz 5 hektar zəbt edə bilermiş. Ajda Pekkan 78 yaşındadır, hələ də konsert verir. Torpaq sahəsinə gələndə, bəşəriyyətin çox sevdiyi, turşməzə qransmit alma növünü 19-cu əsrdə Avstraliyada Smit soyadlı yaşlı nənənin yetişdirdiyi məlumdur. ("Qranni Smit" ingiliscə "Smit nənə" deməkdir). Bəlkə Qalib müəllimin nənəsi də 5 hektar ərazidə yeni zeytun, badam, şanı, əncir sortları yetişdirib aqrar sektorumuza dəstəyini ifadə etmişdir? Bəlkə nənə orada turp ekib, dartırlar, çıxırmır?

Ola bilər. İzleyirik. Yeni faktlar ortaya çıxsın, sizə də xəbər verəcəyik.

Fransadan sonra Çex Respublikasından da Azərbaycanla qarşı ittihamlar var. Ölkənin aşağı palatasının - Çex Respublikası Parlamentinin Deputatlar Palatasının vitse-spikeri Yan Bartoşek "fərqlənməyə" çalışıb. Ermənistanın Çexiyadakı səfiri Aşot Hovakimyanla görüşdən sonra Bartoşek "X" mikrobloqunda Ermənistanı unutmamaq lazım olduğunu yazıb.

Azərbaycanın ərazi bövlüyünü təhrif edən çex deputat deyib ki, guya Qarabağ Azərbaycanın "işğalı altındadır", guya "insan hüquqları" pozulub, oradan "yüz minlərlə" "qaçqın gəlib". Bartoşek yazıb ki, yerli mətbuatda bu haqda az danışılarsa belə, ermənilərin humanitar yardıma ehtiyacı var. Bu ilin yanvarında Çexiya parlamentinin Deputatlar Palatasının sədri Marketa Pekarova da Ermənistan səfərində iki ölkə arasında münasibətlərə xələl gətirə biləcək mövqe sərgiləmişdi.

Halbuki bir ay əvvəl Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Çex Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin xarici işlər naziri Yan Lipavski ilə görüşü olub. Azərbaycanla Çexiya arasında mövcud yüksək səviyyəli siyasi dialoqun, dövlət və hökumət, eləcə də parlamentlər səviyyəsində nümayəndələrin qarşılıqlı səfər və təmaslarının həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli platformalar çərçivəsində əlaqələrimizin inkişafına təkan verdiyi vurğulanıb. Bununla yanaşı, ikitərəfli iqtisadi komissiyaının işinin daha da intensivləşməsinin əhəmiyyəti qeyd olunub. Regionumuzda münaqişədən sonrakı vəziyyət, eləcə də mina təhdidi, habelə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi barədə qarşı tərəfə ətraflı məlumat verilib. Habelə, ötən il iki ölkənin parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvləri Ağdamda olmuşdular.

Çexiya-Azərbaycan Parlamentlərarası əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun rəhbəri Yan Kubik Azərbaycana, o cümlədən, işğaldan azad olunmuş Ağdam rayonuna səfərləri, keçirdiyi görüşlərlə bağlı təəssüratlarını bölüşmüşdü. O, ölkələrimiz haqqında həqiqətlərin, məlumatların ictimaiyyətə doğru çatdırılması, parlamentlərimiz arasında əlaqələrin genişləndirilməsi baxımından bu cür səfərlərin önəmini qeyd etmişdi.

Bəs nə üçün çex parlamentində spiker və sonra vitse-spiker səviyyəsində böhtanlar yağdırırlar? Rəsmi əla-

Çexiya parlamentində anti-Azərbaycan əhvalı

Spikerin ardınca vitse-spiker də erməni sevgisini gizlətməyib; Milli Məclis etiraz məktubu göndərüb, deputatın isə izahı var...

qələrə zərər vurulmasında hədəf nədir? Ümumiyyətlə, Çexiyaya nə düşüb ki, Qarabağ, oradan öz xoşu ilə gədən ermənilər haqda fikir bildirirlər?

Onu da deyək ki, hələ 2017-ci ildə parlamentin aşağı palatası "erməni soyqırımı"nı pisləyən qətnamə qəbul edib. Həmçinin 2021-ci ildə bir neçə ermənipərəst deputat Azərbaycan tərəfinə müharibə zamanı əsir düşən bütün hərbi və mülki şəxslərin qeyri-şərtsiz Ermənistan qaytarılmasına dair çağırış edib.

Yeri gəlmişkən, Milli Məclisin Çexiya ilə Parlamentlərarası əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun rəhbəri Elnur Allahverdiyev qrupun üzvləri adından Çex Respublikası Parlamentinin Deputatlar Palatasının Çexiya-Azərbaycan Parlamentlərarası əlaqələr üzrə Dostluq Qrupunun üzvlərinə etiraz məktubu ünvanlayıb. Məktubda Çexiya parlamentinin Deputatlar Palatasının sədr müavini Yan Bartoşekin Ermənistanın səfiri Aşot Hovakimyanla görüşdə səsləndirdiyi fikirlər Milli Məclisinin Azərbaycan-Çexiya Parlamentlərarası əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun üzvlərinin dərin təəssüfünə səbəb olduğu bildirilib. Qeyd olunub ki, Yan Bartoşekin səsləndirdiyi bir-tərəfli şərhlər həqiqəti əks etdirməklə yanaşı, həm də Azərbaycan və Çexiya parlamentləri arasında son illər ərzində yaranmış və özünü doğrultmuş dostluq və əməkdaşlıq ruhuna ziddir: "Həmçi-

nin belə görünür ki, cənab Bartoşek keçmiş münaqişənin tarixinin əsil səbəbləri, habelə ötən 3 il ərzində regionda yaranmış yeni realitətlərdən və Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh gündəliyi barədə məlumatlıdır. Dost ölkə parlamentinin Deputatlar Palatasının sədr müavini cənab Bartoşek tərəfindən söylənilən fikirlər ölkələrimiz arasında mövcud olan sağlam əməkdaşlığa və dostluq münasibətlərinə xələl gətirir".

Bildirilib ki, Azərbaycan-Çexiya Parlamentlərarası əlaqələr üzrə İşçi Qrupunun üzvləri cənab Bartoşekin bəyanatını pisləyir və onun buraxdığı siyasi səhvi düzəldəcəyinə ümid edir.

Sözügədən işçi qrupunun üzvü olan deputat Razi Nurullayevin "Yeni Müsavat"a sözlərinə görə, Çexiya hökumətinin rəsmi mövqeyi bundan ibarət deyil. Onun fikrincə, ayrı-ayrı şəxslərin erməni lobbisinin təsiri altına düşməsi mümkündür: "Onlara hədiyyə alınması, hansısa dəstək verilməsi qarşılığında bu cür fikirlər səsləndirə bilərlər. Konkret olaraq, həmin şəxs haqda sübutum olmasa da, sual yaranır ki, vitse-spikerin belə danışmasında nə marağı ola bilər? Niyə bir çex deputat erməniyə sevgi göstərib, bizə nifrət etsin? Deməli, ya vəzifə, ya maddi vəd, ya xud biznes, seçkidə səs almaq maraqları ola bilər. Mənə belə gəlir ki, ayrı-ayrı şəxslərin bu cür fikir bildirməsi məhz belə maraqlardan irəli gəlir. Yoxsa nə üçün Çexiyanın deputatı bilmədiyi bir mövzuda tərəf saxlasın?"

R.Nurullayev hesab edir ki, burada başqa vacib amil də var: "Mən Avstriyadan yeni qayıtmışam. Orada ki toplantıda da gördüm ki, Avropa cəmiyyətinin bir hissəsi yox, elə hamısı kim haqlı oldu-olmadı, erməniləri müdafiə edir. Üzündən belə sezmək olurdu ki, ermənilərin tərəfindədir. Hətta Azərbaycan haqda müsbət fikir bildirmək istəyirsən, haqlı suallar verirsən, yenə də ermənilərin tərəfini saxlayırlar. Bunu da xristian təəssübkeşliyi ilə əlaqələndirərdim. Ona görə bunu təkcə çex parlamentinin üzvlərinə aid etməzdim".

Siyasi şərhçi Azər Həsərat isə hesab edir ki, çex deputatlar məsələdə naşiddir, ümumiyyətlə, bölgəməzlə bağlı məlumatlıdır, yalan məlumatların qurbanıdır. Onun fikrincə, Azərbaycanın Çexiyadakı səfirliyi bu məsələ ilə birbaşa məşğul olmalıdır: "Əlbəttə, bunu hamı haqqında demirəm, amma ümumi-ləşdirəndə görürük ki, əksər ölkələrdə bizim səfirliklərimiz "fil qulağında" yatır. Adamların bəzən mətbuatla əlaqəsi olmur. Yeni ona görə də ermənilər bundan sui-istifadə edirlər və o boşluğu doldururlar. Bu da həmin hallardan biridir. Axtarsaq görəəcəyik ki, əslində o açıqlamanı verən adamın bizim bölgəmizdən xəbəri yoxdur".

✉ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Fransız Polineziyası (Ma'ohi Nui - yerli dildə) parlamentinin komissiya rəhbərləri və katiblərinin, habelə ölkənin hakim "Tavini" partiyasının rəhbər heyətinin mayın 29-da Azərbaycana səfəri başlayıb.

Dördgünlük səfərin məqsədi Azərbaycan və Fransız Polineziyası arasında parlamentlərarası, iqtisadi, humanitar, habelə elm, təhsil, idman, səhiyyə və digər sahələrdə əməkdaşlığın yaradılması imkanlarının nəzərdən keçirilməsidir. Bu xüsusda Milli Məclis, eləcə də digər dövlət və özəl qurumlarda görüşlərin keçirilməsi planlaşdırılır.

Səfər çərçivəsində həmçinin Milli Məclisdə "Fransız Polineziyasının dekolonizasiya hüququ: çağırışlar və perspektivlər" mövzusunda konfrans təşkil olunacaq.

Fransız Polineziyasının nümayəndə heyətinin səfəri XXI əsrdə kolonializm və onun yeni təzahürləri ilə mübarizə sahəsində fəaliyyət

Bakıya Parisi "partladan"

daha bir səfər

Fransa-Azərbaycan münasibətləri daha da gərginləşəcək

kimiyət orqanları Nazirlər Şurası və Ərazi Assambleyasıdır.

Bu cür addımlar Parisi "partladır", amma qərəzli mövqelərindən yenə də əl çəkmirlər.

Fransız Polineziyası parlamentinin komissiya rəhbər-

manda dünya üçün bir ləkə hesab olunan kolonial siyasətə qarşı mübarizə aparmaq olub. 21-ci əsrdə müstəmləkəçilik siyasətini davam etdirən Fransa kimi dövlət əslində insanlıq, bəşəriyyət üçün təhlükə yaradır. Fransa müstəmləkəçilik si-

amansız şəkildə boğur. Təbii ki, Azərbaycan müstəmləkəçiliyə qarşı olan dövlət kimi bu məsələdə mövqeyini ortaya qoyur. Fransaya xoş gəlməyə də, Parisi qəzəbləndirə də Azərbaycan beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyindən geri çəkilmir".

Rəsmi Bakıdan Qəzzadakı vəziyyətlə bağlı mövqe

Ceyhun Bayramov: "Biz bu məsələnin iki dövlət həllinə çağırırıq"

Ceyhun Bayramov Pakistan İslam Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar ilə görüşüb. İki nazir arasında təkbətək görüşdən sonra geniş tərkibli formatda nümayəndə heyətləri arasında görüş keçirilib.

Görüşdə nazirlər Azərbaycanla Pakistan arasında strateji tərəfdaşlığı yüksək qiymətləndirərək, qarşılıqlı səfərlərin və yüksək səviyyəli görüşlərin iki ölkə arasında bütün sahələrdə əlaqələrin daha da inkişafına xüsusi təkan verdiyini vurğulayıblar.

Nazir Ceyhun Bayramov Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal zamanı, 44 günlük Vətən müharibəsində, eləcə də müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycana göstərdiyi güclü siyasi və mənəvi dəstəyə görə Pakistana minnətdarlığını bildirib.

Görüşdə nazir Ceyhun Bayramov Cammu və Keşmirle bağlı Azərbaycanın prinsipial mövqeyinin bu problemin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə uyğun olaraq sülh yolu ilə həllinin dəstəklənməsinə əsaslandığını vurğulayıb.

Tərəflər iki ölkə arasında energetika, informasiya texnologiyaları, ecaçılıq, ağır və yüngül sənaye, kimya, kənd təsərrüfatı, turizm, nəqliyyat, müdafiə, təhsil, humanitar və digər sahələrdə hərtərəfli əməkdaşlığın əhəmiyyəti vurğulanıb. İki ölkə arasında birbaşa uçuşların turizmin və insanlar arasında əlaqələrin inkişafına geniş töhvə verdiyi diqqətə çatdırılıb.

Ceyhun Bayramov həmçinin Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesi, postmünaqişə dövründə apanılan bərpa və yenidənqurma işləri, eləcə də mina təhdidi barədə geniş məlumat verib.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

İkitərəfli görüşlərdən sonra hər iki nazirin iştirakı ilə birgə mətbuat konfransı keçirilib, media nümayəndələrinin sualları cavablandırılıb.

"Qəzzadakı vəziyyət bizim hamımız üçün böyük narahatlıq mənbəyidir". Bu barədə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İslamabadda pakistanlı həmkarı ilə birgə mətbuat konfransında bildirib.

"Təbii ki, biz savaşa dərhal dayandırılmasına çağırış edirik. Biz inanırıq ki, Yaxın Şərqdə dayanıqlı və uzunmüddətli sülh yalnız iki dövlətli həll yoluna və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə əsaslanmalıdır. Biz bu məsələnin iki dövlət həllinə çağırırıq", - XİN rəhbəri vurğulayıb.

Ceyhun Bayramov qeyd edib ki, Azərbaycan bu təşəbbüsləri dəstəkləyib.

göstərən Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) dövləti ilə baş tutub. Səfər bu ilin aprel ayının 30-da BMT-nin Vyana Ofisində BTQ-nin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş "Müstəmləkəçilikdən qurtuluş: assimilyasiyanın nəticələri və onun insan hüquqlarının həyata keçirilməsinə təsiri" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində BTQ və "Tavini" partiyası arasında imzalanmış əməkdaşlıq haqqında sazişin müddəalarına uyğun olaraq təşkil olunur.

Qeyd edək ki, "Tavini" partiyası uzun illərdir Fransız Polineziyasının Fransa əsarətindən azad olaraq müstəqillik qazanması uğrunda mübarizə aparır.

Fransa Polineziyası Sakit okeanın cənub hissəsində adalar qrupudur. Ümumi sahəsi 4167 kvadrat kilometrdir (keçmiş Dağlıq Qarabağın ərazisindən az), əhalisinin sayı 300 min nəfərdən azdır. İnzibati mərkəzi Taiti adasındakı Papeete şəhəridir (1 min kvadrat kilometr).

Fransa ali komissarı tərəfindən idarə olunur. Yerli ha-

ləri və katibləri, habelə ölkənin hakim "Tavini" partiyasının rəhbər heyətinin Azərbaycana dəvət edilməsi və səfəri Fransa-Azərbaycan münasibətlərini daha da gərginləşdirəcəkmi? Azərbaycan bu addımı ilə Parisin təzyiqləri qarşısında geri çəkilməyəcəyinin növbəti dəfə nümayiş etdirir?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan işğaldan, soyqırımı, müharibə cinayətlərindən əziyyət çəkən bir dövlət kimi də, im dünyada mövcud olan bu cür problemlərlə, bəşəri problemlərlə mübarizəyə öz töhfəsini verib: "Xüsusilə 2019-2023-cü illərdə Azərbaycanın rəhbərlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatının atdığı addımları xatırlatmaqla biz bunu əminliklə deyə bilərik. Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdiyi dövəmdə Azərbaycan dövləti bəşəriyyət üçün çox ciddi problemlərin həlli məsələlərini qaldırıb və ciddi addımlar atılıb. Bunlardan biri də yaşadığımız za-

yasətindən utanmaq əvəzinə onu davam etdirmək istəyir. Azərbaycana qarşı tamamilə əsassız ittihamlar səsləndirən Fransa dövlətinin özü beynəlxalq hüququn bütün prinsiplərini ayaq altına ataraq dünyanın bütün qütblərində ayrı-ayrı xalqları öz müstəmləkəçilik zəncirində saxlamaqda davam edir. Bu sonsuza qədər davam etməyəcək, bunun bir sonu olacaq. Hər halda, yaxın zamanlarda Fransanın müstəmləkəçilik siyasəti tam şəkildə ifşa olacaq və Fransa, nəhayət, öz ərazilərinə qayıtmağa məcbur olacaq. Makron Fransası bu gün hər cür qanunazidd addımlar atır ki, Polineziya xalqının müstəqillik uğrunda mübarizəsini boğsun, səslərinin kənara çıxmasının qarşısını alsın. Ötən əsrin ortalarından Polineziyada müstəmləkəçilikdən xilas olmaq uğrunda mübarizə başlayıb. Amma Fransa bu günə qədər digər müstəmləkələrdə olduğu kimi burada da müstəqillik uğrunda mübarizə cəhdlərini

Ekspert qeyd etdi ki, Azərbaycan Fransanın daxili işlərinə qarışmır, müstəmləkəçilik altında zorla saxlanan xalqlar və Fransadan 10 min kilometrə uzaqda okeanlarda işğal altında saxlanan adalarda həyata keçirilən insanlıq əleyhinə cinayətlərə qarşı çıxmaq daxili işlərə qarışmaq hesab oluna bilməz: "İnsan hüquq və azadlıqlarının dövlətlərin daxili işləri olmadığını car çəkən Fransa müstəmləkəçilik siyasətini davam etdirir və müstəmləkəçiliyə qarşı Azərbaycanı günahlandırır. Yəqin ki, yenə də Paris Azərbaycanı onun daxili işlərinə qarışmaqda günahlandıracaq. Ancaq Azərbaycan Makron Fransasının sözü ilə oturub duran ölkə, haqlı mövqeyini Makronun xətri xoş olsun deyə dəyişən ölkə deyil. Müstəmləkəçilik altında saxlanan xalqların azadlığı uğrunda mübarizəyə hər bir özüne hörmət edən dövlət dəstək verməlidir. Azərbaycan Polineziya nümayəndə heyətinin səfəri Azərbaycanın bəşəri problemlərlə mübarizədə iştirak etdiyinə sübutu-

dur. Fransa tərəfi anlamalıdır ki, bu məsələ onun daxili işlərinə qarışmaq deyil".

X.Bəşirov vurğuladı ki, Fransa Azərbaycana qarşı haqsız hücumlar edərkən Azərbaycanın da cavablarını olacağını nəzərə almalı idi. Fransa öz gözündə "tiri" görməyib başqasının gözündə "tük" axtarırdı. Özü müstəmləkəçi olan bir dövlət Azərbaycan kimi müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizə aparan dövləti ittiham edə bilməz: "Paris bunu nəzərə almalıdır. Azərbaycan Polineziyadan nümayəndə heyətinin Bakıda qarşılanma-

sına Fransanın nə cür yanaşacağından narahat deyil. Fransa anlamalıdır ki, Azərbaycanla güc dilində, hədə ilə danışmaq olmaz. Diktə dilində danışmaq istəyən Fransa öz tarixinə, hətta bugünkü müstəmləkəçilik siyasətinə nəzər yetirməlidir. Azərbaycan öz haqlı mövqeyindən Parisin qanunazidd təzyiqləri qarşısında geri çəkilməyəcək. Bakı Təşəbbüs Qrupu dünyada yeni bir ideyadır və müsbət ideyadır. Bu Təşəbbüs Qrupunun atacağı addımlar dünyanın yaxşı gələcəyinə töhfə vermək üçündür".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Hesablama Palatası Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyində audit yoxlamasını yekunlaşdırıb.

TNS-in əldə etdiyi məlumata görə, auditin nəticələri hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib.

Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov bu yaxınlarda mətbuata açıqlamasında bildirmişdi ki, Təhsil Nazirliyində aparılmış yoxlamanın nəticəsi vəziyyətin əvvəlki illərdən ciddi fərqlənmədiyini göstərir.

Bu məsələ Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin plenar və komitə iclaslarında da müzakirə olunub.

Müzakirələrdə deputat Elman Cəfəri deyib ki, yoxlamalar 2024-cü ilin 24 yanvar 1 aprel tarixləri arasında muxtar respublikanın Təhsil Nazirliyində və tabeliyində olan qurumlar üzrə aparılıb. "Artıq ştatların, uşaqların sayının şişirdilməsi halları 2023-cü ildə də təkrarlanıb. Komitə iclasında bu məsələnin müzakirəsində təhsil nazirinin müavini də iştirak edirdi. Mən şəxsən hə-

Naxçıvanda yeni həbslər anonsu

Hesablama Palatası muxtar respublikanın Təhsil Nazirliyində audit yoxlamasını yekunlaşdırıb, üzə çıxan faktlar Talıbovdan sonra da korrupsiyanın kökünün kəsilmədiyini göstərir

olmayıb", - Elman Cəfəri bildirib. Göründüyü kimi, Naxçıvanın Təhsil Nazirliyində ciddi qanun pozuntularına yol verilib. Hüquq-mühafizə orqanlarında aparılan araşdırmalardan sonra həbslər ola bilər.

Yada salaq ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının təhsil naziri Rəhman Məmmədov ötən ilin sentyabrından vəzifəsindən azad edilib. Naxçıvan Muxtar Respubli-

kildə korrupsiyaya bulaşmış məmurlara tətbiq olunmalıdır: "Qanuna görə, həbsə alınan şəxslərin mal-mülklərinin üzərinə həbs qoyulur, həmin əmlaklar həbsə alan orqanın sərəncamında olur. Məhkəmənin hökmündən asılı olaraq həmin əmlaklar dövlət nəfinə keçə bilər. Hər şey son nəticədə məhkəmənin çıxardığı hökmdən asılıdır. Məhkəmə-

öhdəliyini doğuran tədbir və sistemləri müəyyən etməyə çalışır. 1 yanvar 2005-ci il tarixdən qüvvədə olan № 580-IIQ №-li "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Qanunun 5-6-cı maddələrinə əsasən, korrupsiyanın qarşısının alınması təbiri kimi vəzifəli şəxslər maliyyə xarakterli məlumatla təqdim etməlidirlər. 24 iyun 2005-ci il tarixli 945-IIQ №-li qanunla "Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi Qaydaları" təsdiq edilib. "Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli 278 №-li Fərmanının 1.3-cü bəndində Nazirlər Kabinetinə tapşırıb ki, 2 (iki) ay müddətində həmin qaydaların 4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş bəyannamənin formasını və təqdim edilmə qaydalarını müəyyən etsin və bu barədə Prezidentə məlumat versin. Bu tapşırığın icrası barədə ictimaiyyətdə məlumat yoxdur. Prezidentin 27 fevral 2020-ci il tarixli 1859 №-li Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Açıq hökumətin təşviqinə dair 2020-2022-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın 1.4-cü bəndində Nazirlər Kabinetinə və Ədliyyə Nazirliyinə tapşırıb ki, 2020-2022-ci illər ərzində vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim olunması ilə əlaqədar tədbirlər həyata keçirsinlər. Bu tapşırığın da icrası barədə ictimaiyyətdə məlumat yoxdur. Nəhayət, Prezidentin 4 aprel 2022-ci il tarixli 3199 №-li Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın 1.3-cü bəndində Nazirlər Kabinetinə tapşırıb ki, 2022-2026-cı illər ərzində vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların elektron formada təqdim edilməsi işinin təşkili və qanunsuz varlanmaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər görsün. Ötən bir il ərzində bu tapşırığın da icrası barədə cəmiyyətdə məlumat

Ramin İsayev

Harvard məzununun 16 milyonluq mənimsəmə işi məhkəmədə

16 milyonluq mənimsəmədə ittiham olunan "SOCAR-AQŞ" MMC-nin sabiq baş direktoru Ramin İsayevin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb.

"Qafqazinfo"nun əldə etdiyi məlumata görə, 11 ay davam edən araşdırma tamamlanıb.

R.İsayevə Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (mənimsəmə-xüsusilə külli miqdarda törədildikdə) maddəsi ilə yanaşı, 193-1.3.2 (cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini leqallaşdırma) maddəsi ilə əlavə ittiham verilib.

Məlumatı Ramin İsayevin vəkili Ceyhan Yusifov təsdiqləyib. C.Yusifov deyib ki, müvəkkili verilmiş ittihamlara münasibətdə özünü təqsirli bilmir. "Hesab edirik ki, Ramin İsayev təqsirsizdir, müdafiə tərəfi də ittihamın əksinə toplanmış dəlil və sübutları məhkəmə istintaqı dövründə ortaya qoyulacaq. İş yaxın günlərdə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndəriləcək", - deyir o bildirib.

Qeyd edək ki, 2020-ci ildə "SOCAR-AQŞ" MMC-nin baş direktoru vəzifəsindən azad edilən R.İsayev 2023-cü ilin iyulunda Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həbs edilib. O, Harvard Universitetində təhsil alıb.

Bakıda qadının öldürdüyü kişi sevgilisi imiş...

Mayın 30-da 09 radələrində paytaxtın Sabunçu rayonunun Sabunçu qəsəbəsinə evlərin brində 1986-cı il təvəllüdlü İsrailov Samir Yanvar oğlunun kəsilmiş-deşilmiş xəsarətlərdən ölməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

Daxili İşlər Nazirliyindən bildirilib ki, cinayət əməlini törətməkdə şübhəli bilinən, 1976-cı il təvəllüdlü Tahirova Ruxiyyə Mürvət qızı polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

İkinci məlumata görə, cinayət hadisəsi şəxsi münasibətlər zəminində baş verib. Lent.az-in əldə etdiyi məlumata görə, qətlə yetirilən Samir İsrailovla hadisəni törədən Ruxiyyə Tahirova ilə sevgili olub.

Onlar uzun müddət qeyri-rəsmi nikah münasibətlərində yaşayıblar.

İkinci məlumata görə, qadın sevgilisini yatdığı yerdə öldürüb.

yoxdur. Vəzifəli şəxslər maliyyə xarakterli məlumatları bəyan etmirlər və bu onların qanunsuz varlanmasına, dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitləri rahat şəkildə oğrmasına yol açır. Xalqın xidmətçisi olan məmurların nə maaşı, nə də ümumi gəlir və xərcləri xalqa məlum deyilsə, korrupsiya ilə mü-

barizə yalnız deklarativ xarakter daşıyacaq".

Natiq Ələsgərov DTX və Baş prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin əməliyyatlarının davamlı olmasının vacib olduğunu vurğulayıb.

■ **EİSƏN MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məsəvat"

min sualı ünvanladım, aydın oldu ki, siniflərin komplektləşdirilməsində həqiqətən ciddi problemlər var. Maraqlıdır ki, bu problemlərin davam etməsi şüurlu şəkildə qəbul olunub. Təhsil nazirinin müavini mənim "şagirdlərin sayının şişirdilməsi, gerek olmadığı, qanunvericiliyə, təlimata uyğun olmadığı halda siniflərin yara-dılması və ya açılması məsələsinə niyə göz yumulur" sualıma belə cavab verdi ki, onları ləğv etsək, 300-ə qədər müəllim işsiz qala bilər. Nazir müavini dedi ki, onlar bu məsələni Maliyyə Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi ilə şifahi şəkildə razılaşdırıblar. Amma göründüyü kimi, Hesablama Palatası şifahi razılaşmalarla işləmir, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında işləyir. Mən özüm də ixtisasca müəlliməm, biz müəllimlərin işsiz qalmasını heç bir şəkildə arzulamırıq. Buna da əminlik ki, həmin 300 müəllim işə götürülərkən onlara saxta siniflər açılması, şagirdlərin sayının şişirdilərək onlara dərs saati verilməsi məsələsi gündəlikdə

kası təhsil naziri vəzifələrinin icraçısı, nazir müavini Elxan Nəcəfovdu.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Məsəvat"a deyib ki, Azərbaycanda başlanılan antikorrupsiya tədbirlərinin davamlı olması ümumilikdə ölkəmizin hərtərəfli inkişafı üçün zəruridir: "Bu gün ən müxtəlif qurumlarda, nazirliklərdə əyri yollara əl atan vəzifə sahibləri, məmurlar var. Belə vəzifə sahiblərinin həbsi, qandallanması olduqca vacibdir. Feodal tefəkkürlü məmurların sərhədsiz mənimsəmələrini aradan qaldırmaq üçün belə tədbirlərin davamlı olması ümumilikdə duruma müsbət təsir edəcək. Zaman-zaman qanunsuzluq edən, dövlətin xalqa, millətə yönəlik addımlarına kölgə salan məmurlar cəzaya çatdırılmalıdır. Kimliyin-dən asılı olmayaraq iş yerində korrupsiyaya, rüşvətə yol verirsə, əvvəl-axır onlar cəzasını almalıdır".

Hüquqşünas deyir ki, qanunun sərt üzü tam şə-

lər belə hallarda birmənalı şəkildə korrupsiya əməli təsdiq olunan məmurun əmlakının müsadirəsi haqda qərar verməlidir. Əks halda, korrupsiyanın kökünü kəsmək çətin olacaq".

Hüquqşünas deyib ki, Azərbaycanda korrupsiya ilə mübarizə üçün məmurların gəlir bəyannaməsi vermələri vacibdir: "Bu haqda mətbuatda da xeyli yazılar dərc olunub. 30 sentyabr 2005-ci il tarixli 1003-IIQ №-li Qanunla Azərbaycan Respublikası "Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Korrupsiya Əleyhinə Konvensiyası"na qoşulub. Konvensiyanın 8-ci maddəsinin 5-ci bəndində deyilir: "Hər bir iştirakçı dövlət, lazım gəldikdə və öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, dövlət vəzifəli şəxslər qismində onların vəzifələrinə münasibətdə maraqlar toqquşması yarada bilən, digərəri ilə yanaşı həmçinin qulluqdan kənar fəaliyyəti, məşğuliyyəti, investisiyaları, aktivləri və əhəmiyyətli hədiyyələri və ya faydaları barədə müvafiq orqanlara bəyannamə vermək

Qeyri-neft sektorunun inkişafını prioritet seçən Azərbaycan hazırda bir çox sənaye məhsulları ilə yanaşı, milli silahın istehsalında da uğurlara imza atmaqdadır.

Azərbaycan silah ixracatçısına çevrilmək yolunda

Ölkəmizin son vaxtlar dünyanın aparıcı silah istehsalçıları ilə qurduğu sıx əlaqələr öz bəhrəsini verir

Bu proses təkcə iqtisadiyyatın yüksəldilməsi və ixrac potensialının artırılmasına deyil, həm də ölkənin təhlükəsizliyinin qorunmasına, milli və strateji maraqların təminatına xidmət edir. Son hədəf isə Silahlı Qüvvələrin ehtiyaclarını daxili imkanlar hesabına qarşılamaq, o cümlədən xarici ölkələrə hərbi təyinatlı məhsulları ixrac etməkdir.

Prezident İlham Əliyev də Azərbaycanın artıq yüz milyonlarla dollar dəyərinə hərbi təyinatlı məhsulların ixracatçısı ola biləcəyini qeyd edib. Dövlət başçısı Azərbaycanda yerli hərbi sənayenin yeni dövrünün başladığını və bunun ixrac-yönümlü sənaye olduğunu vurğulayaraq bazarı doldurmalı olduğumuzu bildirib. İlham Əliyev atılacaq bu addımın ölkəmizin geosiyasi imkanlarını daha da genişləndirəcəyini söyləyib.

Bu yaxınlarda Azərbaycanda səfərdə olan Slovakiyanın baş naziri deyib ki, iki ölkə arasında müdafiə sənayesində əməkdaşlığa razılaşıblar. Onun sözlərinə görə, yaradılacaq birgə silah müəssisəsində texnologiya Slovakiyadan, maliyyə isə Azərbaycandan olacaq.

Azərbaycanın son vaxtlar dünyanın aparıcı silah istehsalçıları ilə qurduğu sıx əlaqələr öz bəhrəsini

verməkdədir. Hərbi təyinatlı məhsullarımızı bazara çıxaraq silah ixrac etdiyimiz ölkələrin sayını artırırıq. Bu gün Azərbaycan MDB məkanında, Avropa və Asiyada bir sıra dövlətlərlə hərbi texnika ilə bağlı müəyyən

maları İnstitutunun açıqladığı məlumatlara istinadən bildirir ki, dünya üzrə qeydə alınan ümumi silah ixracının 76,4%-i 5 dövlətin-ABŞ (40%), Rusiya (16%), Fransa (11%), Çin (5,2%) və Almaniyanın (4,2%) payına

vival P" markalı yeni minatəmizləmə maşınlarının işğaldan azad olunmuş ərazilərdə minatəmizləmə işlərinə cəlb edilməsi və həmin texnikanın yüksək göstəriciləri təbii ki, xarici silah tacirlərinin də diqqətindən yayınmayacaq. Hesab edirəm ki, bu sahədə mütəxəssislərin hazırlanması, onların təcrübəsinin və potensialının səmərəli istifadəsi çox vacibdir.

Azərbaycanın silah idarəçisindən ixracatçısına

çevrilməsinin ilkin nümunələri ümid verir ki, dünyanın ən gəlirli sahəsi olan hərbi-sənaye kompleksinin istehsal etdiyi məhsulları ilə öz yerini ala biləcək".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd bildirdi ki, hazırda bütün dünya ölkələri ciddi silahlanmaya gedir. Artıq silahlanmaya ayrılan pullar bir trilyon yarım dolları keçib: "Bu onu deməyə əsas verir ki, hansı ölkələr silah sənayesini inkişaf etdirsə, o ölkələr qazanclı çıxacaqlar. Azərbaycanın da müdafiə sənayesinin inkişafı üçün Türkiyə, İsrailə sıx əməkdaşlıq etdiyini görürük. Ancaq bu sahədə görünməyən ölkələr də var. Onlardan Rusiya və İran da misal çəke bilərik. Azərbaycan hazırda müharibə aparır Rusiya və Ukraynaya silah satmır, hətta adı gedən ölkələrə, dost ölkələrə də silah satmır. Yeni üçüncü ölkə vasitəsilə belə Rusiya və Ukraynaya silah satışı yoxdur. Ancaq müdafiə qabiliyyətini inkişaf etdirən bir çox ölkələrə silah satışını həyata keçirir. Xüsusilə Azərbaycanın istehsal etdiyi atıcı silahlar silah bazarında ciddi alıcı kütləsinə malikdir. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın istehsal etdiyi atıcı silahlar keyfiyyət baxımından hətta Türkiyəni belə geridə qoyur. Bundan əlavə, minatəmizləmə sahəsində də Azərbaycan ciddi addımlar ata bilər. İran-İraq müharibəsindən sonra minaların təmizlənməsi sahəsində İran ciddi addımlar atdı. Vəziyyət elə bir həddə çatdı ki, bu sahədə İran şirkətləri dünyanın ən yaxşılarından hesab olunur. Hazırda İranda 50-yə yaxın minatəmizləmə şirkəti mövcuddur. Təbii ki, bu sahədə çalışmaq texnologiyaları da inkişaf etdirə bilər və Azərbaycan bu sahədə də istehsal həyata keçirə bilər. Dünyada silahlarla yanaşı mermilərin istehsalı vacibdir. Ukrayna tərəfinin açıq

Türkiyə "Toygun"u ilk dəfə nümayiş etdirdi

Türkiyənin ASELSAN şirkəti tərəfindən hazırlanan "Toygun" Elektrooptik Sensor Sistemi ilk dəfə nümayiş etdirilib.

Ordu.az xəbər verir ki, "Toygun" pilotlu və pilotsuz döyüş təyyarəsi sistemləri ("Kaan", "Kızılelma") üçün inkişaf etdirilir.

O, təyyarəyə inteqrasiya olunmuş elektrooptik sensor və hədəfləmə sistemi olaraq istifadə olunacaq.

Bundan əlavə, EFES-2024 təlimində MLKON (Mikro Kamikadze Pilotsuz Uçuş Aparatı) Sistemi Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr Komandanlığı tərəfindən ilk dəfə istifadə ediləcək.

"T-70" helikopteri Quru Qoşunlara təhvil verilib

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin planlaşdırılmış ən böyük təlimlərindən biri olan EFES - 2024 Birləşmiş Müstəqil Döyüş Atış Təliminin Döyüş Atış Sahə Mərhələsi 9-30 may tarixləri arasında İzmir körfəzi və "Doğanbey" Atış Təlim Bölgəsində həyata keçirilir.

Bu çərçivədə Milli Müdafiə Nazirliyi EFES-2024 təliminin Hörmətli Müşahidəçi Günü münasibətilə mətbuat brifinqi keçirib.

Toplantıda gündəliklə bağlı açıqlamalar verilib.

Bu çərçivədə "T-70" helikopterinin Türkiyə Quru Qoşunları Komandanlığına təhvil verildiyi bildirilib.

Qeyd edilir ki, son həftə ərzində 4 fərqli sistem Türkiyə Quru Qoşunları Komandanlığına təhvil verilib.

Belə ki, OMTAS tank əleyhinə raket, MAM-L mini ağıllı sursatı, "Avcı" dəbilqəyə quraşdırılmış nişangahı və çoxdiapazonlu rəqəmsal müstəqil radiostansiya Türkiyə Silahlı Qüvvələrinə təhvil verilib.

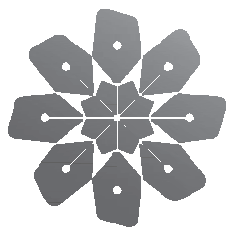
ROKETSAN tərəfindən inkişaf etdirilən OMTAS orta mənzilli tank əleyhinə raketdir. Müasir zirehli hədəflərə qarşı təsirli olacaq şəkildə hazırlanmış bu raket həm "atdım-unutdum", həm də "atdım-yenilədim" imkanlarına malikdir.

Digər tərəfdən, OMTAS hədəf zirehli platformanı birbaşa şəkildə və ya zirehlərinin ən incə olduğu hissədən vurmaq qabiliyyətinə malikdir.

şəkildə mermi qıtlığı yaşadığının, hətta Qərb ölkələri şirkətlərinin mermi istehsalını çətinləşdirməsinin də şahidi oluruq. Ona görə də bir çox ölkələr, xüsusilə 155 mm mermilərin istehsalı üçün müəssisələr qurur. Azərbaycan da mermi istehsalını həyata keçirmək üçün addımlar ata bilər. Azərbaycanın Rusiyadan xammal almaq imkanları genişdir. Bundan əlavə, mermi isteh-

salında ən önəmli şeylərdən biri pambıqdır ki, onun da alışı rahatlıqla qonşu ölkələrdən ala bilər. Azərbaycanın müdafiə sənayesini inkişaf etdirmək üçün ciddi potensialı var. Sadəcə olaraq, bunun üçün ayrılan pulların düzgün istiqamətə yönəldilməsi və peşəkar kadrların öne çəkilməsini həyata keçirmək lazımdır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məşavət"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

“Ölkədə satışı qadağan olunmuş və ya ağır senzuralarla məhdudlaşdırılmış, xaricdən gətirildiyi zaman məsul qurumların xüsusi icazəsi tələb olunan bir sıra əşyaların içində dini təmayüllü kitablar da yer alır. Xaricdən, məsələn, Türkiyədən "Trendyol" vasitəsilə mövzusu din olan kitablar (hədis, təfsir, Qurani-Kərim, Fiqh və sair) sifariş etsəniz, “Azərbaycan üçün uyğun deyil!” kimi bir ifadə ilə rastlaşacaqsınız.

Ancaq sifariş verəcəyiniz kitab İncil və ya ümumi xristianlıq, yaxud yəhudiilikdən bəhs edən, bu dinlərin əsasının qeyd olunduğu İslamdan kənar digər dinlərə məxsus kitabların ölkəyə gətirilməsi isə sərbəstdir. Bu kitabları axtarış bölməsinə yazdığınızda "Azərbaycan üçün uyğundur!" təsdiq yazısını oxuya bilərsiniz". Bu barədə Bizim-yol.info yazıb.

O da bildirilir ki, bütün dinlərə qarşı tolerantlığın və sərbəstliyin olduğu söylənən bir ölkədə nə üçün İslama aid kitabların gətirilməsinə qadağa, məhdudiyyət, senzura qoyulur? “Əgər bu, bütün dinləri əhatə edərsə, o zaman nə üçün xristian, yəhudi, budist, şamanist, aqnostik və sair kimi İslamdan başqa bütün dinlərə məxsus kitabların gətirilməsinə heç bir məhdudiyyət qoyulmayıb?”

Araşdırmaçı jurnalist, dini mövzular üzrə mütəxəssis Rəsul Mirhəşimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini belə izah edib: “İlk növbədə onu araşdırmaq lazımdır ki, Qura-

ni-Kərimi, məalını, təfsirini və İslam dini ilə bağlı kitabların sifarişinin qəbul edilməməsi "Trendyol"un özünün yaratdığı problemdir, yoxsa bu qadağa bizim ölkəmizdən qaynaqlanır? Əgər problemi bizim ölkəmizdə yaradıblarsa, bunun izahı verilməli, dərhal həmin qadağa aradan qaldırılmalıdır. Azərbaycan əhalisinin mütləq əksəriyyəti müsəlman vətəndaşlardır, həmin insanların da onlayn alış-veriş vasitəsilə öz dininə mənsub olan kitabları əldə etmək istəyi təbiidir. Bu məsələ mütləq araşdırılmalı və problem dərhal aradan qaldırılmalıdır. Qadağa "Trendyol"unun özünün təbiq etdiyi qadağadırsa, o zaman partnyor şirkət bu problemin həlli istiqamətində nələrsə etməlidir".

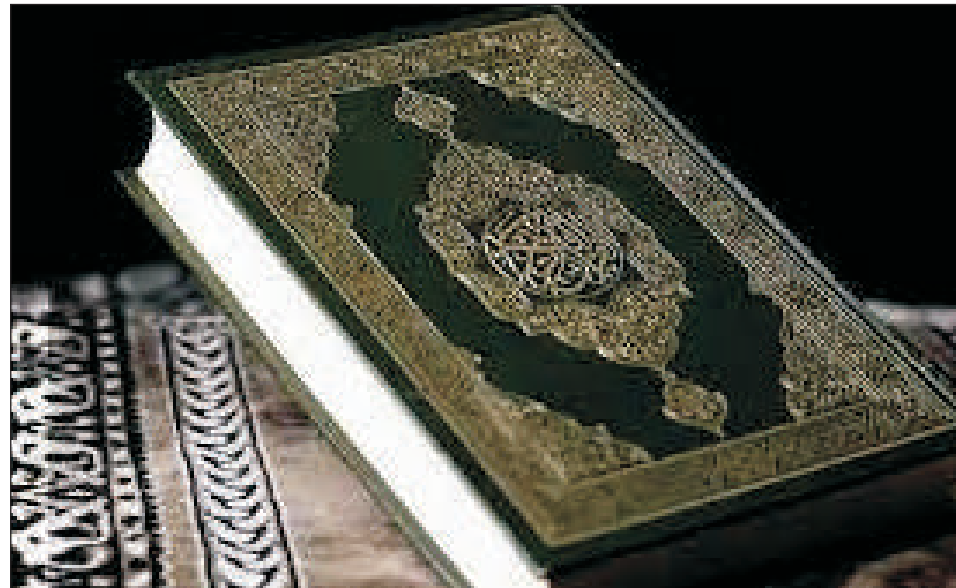
Rəsul Mirhəşimli hesab edir ki, Qurani-Kərimin sifarişinin məhdudlaşdırılması qəbul edilə bilməz: "Trendyol"un təklif etdiyi dini kitablar arasında qadağan olunmuş ədəbiyyata rast gəlmək mümkün deyil. Çünki Türkiyədə bu məsələ yəqin

Din və tolerantlıq

YENİ MÜSAVAT
N 94 (8467) 31 may 2024

Azərbaycanda Quran kitabının onlayn satış qadağası

Ekspertlər hesab edir ki, problem ölkəmizdə yaradılıbsa, dərhal aradan qaldırılmalıdır;
ekspert: “Bu, çıxış yolu deyil, insanlar o kitabları onsuz da internetdən endirib oxuyurlar”

ki, diqqətdə saxlanılır. Azərbaycan sifariş edilən elmi və bədii ədəbiyyat heç bir təhlükə yaratmırsa, Qurani-Kərimin sifarişləri də təbii qarşılmalıdır. İnsanların dini həssaslığı nəzərə alınıb, bu problem dərhal həll edilməlidir.

“Trendyol”da sifariş verərək bezi məhsulların alıcıları üçün yaradılan bu problemin aradan qaldırılma-

ması üçün geriaddımlar atılmalıdır. Əgər istisna hallarda zərərli kitablar bu sifarişlər arasında görünərsə, onu da yoxlama zamanı aşkar etmək mümkündür".

Dini mövzular üzrə mütəxəssis Kənan Rövşənoğlu da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda 20 il-

si üçün geriaddımlar atılmalıdır. Əgər istisna hallarda zərərli kitablar bu sifarişlər arasında görünərsə, onu da yoxlama zamanı aşkar etmək mümkündür".

Dini mövzular üzrə mütəxəssis Kənan Rövşənoğlu da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda 20 il-

dən çoxdur ki, dini kitabların ölkəyə gətirilməsi xüsusi icazə ilə mümkündür: “Bunun üçün Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin xüsusi razılığı olmalıdır. Səbəb də budur ki, ölkəyə kənardan "zərərli" dini ədəbiyyat gətirilməsin. Bu kitabların zərərli olub-olmamasına DQDK ekspertləri rəy verir. Düzdür, indiki internet əsrində bu cür qadağaların effektivliyi sual altındadır, lakin hər bir halda, bunun sayəsində həm ölkə daxilində dini kitabların çapı və satışı, həm də xaricdən gətirilməsi dövlət nəzarətinə verilib və ciddi məhdudiyyətlər yaranıb. Bu səbəbdən də vətəndaşlarımız bu cür kitabları internetdən endirib oxuyurlar, çünki ölkəyə gətirilməsi mümkün deyil. O ki qaldı digər dinlərlə İslam arasında fərqlər, bunun izahı sadədir, hesab edilir ki, azlıq olan xristian və ya yəhudi icmaları dövlət üçün ciddi təhdid yaratmır, ancaq İslam dini ölkə əhalisinin 94 faizinin inancı olduğu və din-darlıq faizinin yüksək olmasına görə narahatlıq var ki, zərərli dini fikirlər ölkəyə gəlib dinlər və məzhəblər arasında gerginliyi yüksəldə bilər. Lakin indiki texnologiya əsərində bunun ciddi işə yaradığını düşünmürəm. Çünki maraqlı şəxs və qruplar bunu onsuz da edirlər".

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə də sorğu göndərmişik.

Azərbaycan Respublikasının Mədlanın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Dünya savab yeri, axirət hesab yeridir... Quranda “dünya” və “axirət” haqda nələr deyilib?

Bir çox Quran ayələrində və İslam müqəddəslərinin hədislərində “dünya” və “axirət” kəlmələri yanaşı işlənərək qarşı-qarşıya qoyulur. Dünya sevgisini məzəmmət edən, zahidliyə çağıran tövsiyələr dini mənbələrdə istənilən qədərdir. Bəzən müsəlmanlar bu tövsiyələri düzgün qəbul etmir, İslamda tərk-i dünya həyat tərzinin bəyənilmədiyini sanır və bu cür yaşamaq həvəsinə düşürlər... (mənbə: İslam.az)

Dünya barədə məzəmmətli ifadələrə diqqətlə nəzər saldıqda görürük ki, bunlarda heç də mütləq mənada dünyanın

laşdıran ləzzətləridir. Dünyanın halal nemətləri, ilahi qanunlarla zidd olmayan cəhətləri bura aid deyil. Bəzi mənbələrdə ümumilikdə dünyaya qarşı yönələn “hücumlar”ın səbəbi isə sadəcə olaraq, problemi dəyərsizliyi ideyası təbliğ edilmir. Tənqid edilən dünyanın haram nemətləri, insanı özünə aludə edən və Allahdan uzaq-

heç zaman ölmü və axirəti unutmamalıdır. Hər zaman çalışmalıdır ki, dünyada etdiyi hərəkətlər axirətdə onun əleyhinə çevrilməsin. Əks halda, yeni dünyaya aludə olduqda, insan gələcəyi gözdən vurur, həyatın yalnız bu dünya ilə məhdudlaşdığını düşünür, heç bir ölçüyə və qanuna sığmayacaq tərzdə dünyaya bağlanır...

İmam Cəfər Sadiq (ə) buyurur: "O adam ki, başqalarına möhtac olmamaq və abını qorumaq, borclarını ödəmək və qohumlarına yardım göstərmək üçün halal yolla mal toplamağı sevmir, belə adamda xeyir olmaz" (Şeyx Küleyni. Əl-Kafi, V, 72). İmam Sadiqin (ə) öz səhəbələrindən birinə verdiyi aşağıdakı cavab da bu mənada diqqətləyicidir. Bir nəfər İmanın yanına gəlib nigarəngiqlə söylədi: "Vallahi, biz dünyaya aludə olmuşuq və dünyanı ələ keçirmək tamahına tutulmuşuq". İmam ondan soruşdu: "Dünya malını nəyə görə istəyirsən, bu maldan hansı məqsədlə istifadə etmək niyyətindəsən?". O adam cavab verdi: "İstərdim ki, pulumun bir

hissəsini özümə və ailəmə sərf edim, bir hissəsini qohumlara xərcləyim, bir hissəsini sadəqə kimi paylayım, bir hissəsi ilə də Həccə və Ümrəyə gedim". İmam buyurdu: "Bu, dünyapərəstlik deyil, axirətpərəstlikdir"...

Həqiqi İslamda tərk-i dünyalıq bəyənilmir. Müsəlmanın dünyaya aludə olması nə qədər mənfi və bəyənilməz hal sayılırsa, dünya nemətlərindən tam uzaqlaşması və tərk-i dünya həyat sürməsi də eyni dərəcədə qeyri-məqbul və günah sayılır. Nə Məhəmməd Peyğəmbər (s), nə onun saleh səhəbələri, nə də məsum imamlar heç zaman dünyadan tam üz çevirməmişlər; əksinə, dünyanın halal qayğıları ilə məşğul olmuş, heç bir halal neməti özlərinə haram etməmişlər. Elə məşhur hədisdə də deyilir ki, "Mühəmmədin (s) halal buyurduğu qiyamətə kimi halaldır, o həzrətin haram buyurduğu isə qiyamətə kimi haramdır"...

Dünya müsəlmanın günah qazanmaq məkanı ola bildiyi kimi, onun savaba çatma vasitəsi də ola bilər. İnsan axirət üçün azuqəni, yəni savabı bu dünyada qazanır. Əgər dünya həyatı olmasaydı, insanların savab qazanmaq və behişt əldə etmək imkanı da olmazdı. Bütün savab əməllər bu dün-

yada edilir, ölümdən sonra heç bir savaba nail olmaq mümkün deyil. Çünki dünya savab yeri, axirət isə hesab yeridir. Bu dünyada halal ruzi qazanan, özünün və ailəsinin tam ehtiyacsız halda yaşayışını təmin edən, imkanı çərçivəsində fəqirlərə yardım göstərən, əli, dili və ürəyi ilə haqq-ədaləti qoruyan, insanları yaxşı əməllərə çağıraraq pis işlərdən çəkirdən (əmr bil-məruf və nəhy enil-münkər edən), Allaha ibadət edib öhdəsindəki dini vəzifələri layiqincə yerinə yetirən şəxs, əlbəttə ki, savab qazanar. Peyğəmbərimizə mənsub olan çox məşhur bir hədisə görə də, "ibadət on hissədirsə, onun doqquzu halal ruzi axtarmaqdır"...

Həzrət Əli (ə) dünyanı belə tanıtdırırdı: "Şübhəsiz, dünya - onun sözlərini dinləyən kəs üçün sidq məkanındır, anlayanlar üçün əmin-amanlıq yeridir, qiyamətdən ötrü azuqə toplayanlar üçün xəzinədir, ib-rət alanlar üçün moizədir. Dünya Allahı sevənlərin məscidi, mələklərin namaz yeri, ilahi vəhyin eniş yeri, Allah dostlarının ticarət məkanındır. Onlar dünyada rəhmət qazanır və behiştə vəsiqə alırlar" (Nəhcül-bəlağə, 127-ci hikmətli kəlam)...

"İrəvanı Bakıdakı dustaq qarışdırır" iddiası

Keşiş Baqrata böyük pullarla dəstək verilir

Ermənistanda vətəndaş itaətsizliyinə çağıran, Nikol Paşinyan hökumətindən istefa tələb edən keşiş Baqrat Qalstanyanla (Srbazan) bağlı maraqlı məlumat yayılıb. Bəzi erməni mənbələri və sosial şəbəkələrdə yayılan məlumatlara görə, ikili vətəndaşlığı olan Erməni Apostol Kilsəsinin nümayəndəsi Baqrat Qalstanyan hazırda Bakıda həbsdə saxlanılan milyarder Ruben Vardanyana yaxın adam hesab olunur. Hətta etirazçı keşiş oliqarx Ruben Vardanyanın "səlahiyyətli nümayəndəsi" adlandırılanlar da var. (Modern.az)

Ruben Vardanyan

Baqrat Qalstanyan

Qeyd edilir ki, vaxtilə Rusiyada təlimatlandırılaraq Qarabağa göndərilən, Xankəndidə separatçılara "dövlət naziri" təyin olunan Ruben Vardanyan daha sonra İrəvana yüksək posta transfer olunacağı anı gözləyirdi. Lakin Vardanyanın planlarını pozan Nikol Paşinyan buna imkan vermədi.

Hazırda Ruben Vardanyan həbsdə olmasına baxmayaraq, Baqrat Qalstanyan vasitəsilə Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyinə nail olmaq istəyir. Bu məsələdə erməni diasporu və bir sıra erməni iş adamlarının keşiş Qalstanyana dəstək verdiyi bildirilir. Təbii ki, Rusiya da baş verənlərə seyrçi qalmır və etirazçıları dəstəkləyir.

Yada salmaq ki, Vardanyan ötən il Qarabağda saxlanılaraq Bakıya gətirilib. Ona Cinayət Məcəlləsinin 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaranılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə) və 318.1-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə ittiham verilib. Bu yaxınlarda cinayət işi üzrə istintaqın aparıldığı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti İstintaq Baş İdarəsinin vəsatətinə Səbayel Rayon Məhkəməsində baxılıb və Vardanyan barəsində həbs-qətimkan müddəti daha 5 ay uzadılıb.

Bakıda həbsdə saxlanan Vardanyanın keşişə dəstək verməsi mümkündürmü və mümkündürsə, hansı vasitələrlə edə bilər? Milyardların pulları Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi etmək gücündədir?

"Alyans" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni MİSAVAT"a bildirdi ki, keşiş Baqrat Qalstanyana erməni iş adamlarının kömək etdiyi şübhə doğurmur. Eyni zamanda Rusiya da onun arxasında dayanıb: "Rusiya həmişə çox istəyir ki, Paşinyan hakimiyyətdən uzaqlaşdırılsın. Bu qədər maliyyə vəsaiti olmasa, dığır bir keşişin az qala hər gün müəyyən sayda insanları etiraz aksiyalarına, küçəyə çıxarması asan deyil. Deməli, bu prosesə kənardan dəstək var. Burada Ruben Vardanyanın rol oynadığı da şübhə doğurmur. Vardanyan özü Bakıda təcridxanada olsa da təbii ki, onun Rusiyada böyük miqdarda vəsaitləri, bu vəsaitləri idarə edən ailəsi, adamları var. Həmin vəsaitlər üzərində sərəncam etmək imkanı Ruben Vardanyanın həyat yoldaşındadır. Vardanyana məxsus pullardan şübhəsiz ki, Nikol Paşinyana qarşı proses üçün də istifadə edilir. Bu, Nikol Paşinyanı yıxmaq üçün kifayət etməyəcək. Çünki

Nikol Paşinyan hərəkatın qarşısını zorakılıqla alacaq, Ruben Vardanyanın planları pozulacaq, Baqrat həbs olunacaq. Baqrat Qalstanyan özünü artıq tamamilə həyasız aparır, avantürist keşişdir. Çox güman ki, onun bu avantürist fəaliyyəti yaxın günlərdə tamamlanacaq. Əks halda, proses uzansa, Nikol Paşinyan ciddi problemlərlə üzləşə bilər. Bu cür başıpozuqluğu artıq bundan sonra uzatmaq olmaz. Nikol Paşinyan bunun qarşısını qətiyyətlə tezliklə almalıdır. Paşinyanın başqa yolu yoxdur. İlk növbədə Baqrat həbs olunmalıdır. Yəqin ki, yaxın günlərdə biz bunun şahidi olacağıq".

Siyasi şərhçi Əli Orucov isə bildirdi ki, keşiş Baqrat revansistlərin və Ermənistan-Azərbaycan arasında normallaşmanı pozmaq istəyən xarici güclərin uğur-şəhəri deyil. Apostol kilsəsinin erməni ideologiyasının təbliğində önəmli rol almasına baxmayaraq, hazırkı dövrdə onun normallaşma prosesini poza biləcəyi ehtimalı yox səviyyəsindədir: "Onların indiki baş nazir Paşinyanı devirə biləcəyi də mümkün deyil. Paşinyan hakimiyyəti zəifdir, ardıcıl və sistemli xarici siyasət yürütmür, Rusiya ilə Qərbdə vurnuxmaqdadır, ancaq Baqrat Qalstanyan erməni cəmiyyəti üçün cəlbədicə və ümid-

verici fiqur deyil. Separatçıların keçmiş "dövlət naziri" Ruben Vardanyanın Kremlin layihəsi olması şübhə doğurmurdu. Ancaq rəsmi Bakının həm separatçılara, həm də Moskvaya davamlı təzyiqləri Ruben Vardanyan üzərindən qurulan layihəni pozdu. Milyardları, xarici havadarları onun Azərbaycan da həbs edilməsinə və istintaq orqanına təhvil verilməsinə mane ola bilmədi. Bu gün Ruben Vardanyanın özü bütün imkan və kanalları işə salıb ki, Azərbaycan da ona qurulacaq ədalət məhkəməsindən xilas ola bilsin. Ona görə də Vardanyanın keşiş Qalstanyana dəstək verərək hakimiyyət dəyişikliyi edə biləcəyi ehtimal olunur. Həm Baqrat, həm də Vardanyanın indiki məqamda bir-birlərindən maksimum istifadə etməyə çalışmaları mümkündür, lakin birgə qarşılarına qoyulan məqsədlərə çatmaq şanslarını görmürəm. Eyni zamanda onların maraq dairələri də fərqlidir. Tavuş arxiyepiskopu özünü artıq baş nazir kimi hiss edir, Ruben Vardanyan da həmin posta iddialıdır. Rusiya hər iki şəxsi ayrı-ayrılıqda istifadə edir. Vardanyanın milyardlarından və biznes şəbəkəsindən, Qalstanyanın isə kilsə əlaqələrindən, ermənilərin üzərindəki ənənəvi kilsə təsirindən yararlanmaq Paşinyanın əl-qolunu bağlamaq niyyəti güdür".

Ə.Orucov qeyd etdi ki, Paşinyan arxiyepiskopun şıltaqlığına, təhrikə maksimum dərəcədə tolerantlıq nümayiş etdirir. Amma bu sonsuzadək davam etməyəcək: "Moskva Ermənistanda xaosun, qarşıdurmanın olmasında maraqlı deyil. Sadəcə, prosesləri nəzarətdə saxlamaq onun üçün daha uyğundur. Baqrat Qalstanyandan da "xortdan" obrazı yaratmaq Paşinyanı tərəddüdə saxlayır. Odur ki, erməni baş nazirinin də, Ermənistanın da xilas Azərbaycanla normallaşma sürəcinin tezliklə başa vurulmasından asılıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni MİSAVAT"

Xankəndidə konsulluq məsələsi - suallar qalır

Politoloq: "Bəlkə də konsulluq adı ilə kəşfiyyat mərkəzi yaradır..."

"Rusiya Federasiya Şurasının Beynəlxalq Əlaqələr Komitəsinin rəhbəri Qriqori Karasin Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Xankəndidə baş konsulluq açmaq niyyətində olduğunu bildirib. O, Xankəndidə baş konsulluğun açılması zərurətini əsaslandıraraq arqumentlər səsləndirməyib. Fikrimcə, Karasinin konsulluqla bağlı açıqlamasını rəsmi qəbul etmək olmaz. Daha çox araşdırma xarakteri daşıyır. Azərbaycan dövlətinin mövqeyi yalnız Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi müvafiq nota verdikdən sonra müəyyən olunsun".

Bunu Bakupost.az-a politoloq, deputat Rasim Musabəyov Rusiyanın Xankəndidə konsulluq açması məsələsinə münasibət bildirərkən deyib. Onun sözlərinə görə, Rusiya ərazisində Sankt-Peterburq və Yekaterinburqda Azərbaycanın iki baş konsulluğu fəaliyyət göstərir. Onlara ehtiyac Rusiya Federasiyasının nəhəng ərazisi və bu şəhərlərdə və ətraf rayonlarda da imi və ya müvəqqəti olaraq on minlərlə Azərbaycan vətəndaşının olması ilə bağlıdır. Azərbaycan kiçik ölkə olmaqla indiyədək Bakıdan konsulluq xidmətləri göstərən: "Rusiya dinc kontingentinin çıxarılmasından sonra Xankəndi və onun ətrafında Rusiya hərbiçiləri və onların ailə üzvləri yoxdur. Buraya giriş məhduddur və xüsusi qaydada tənzimlənir. Qovulmuş Azərbaycan vətəndaşları bura qayıdırlar. Burada Rusiya müəssisələri yoxdur, hava və dəmir yolu əlaqəsi bərpa olunmayıb. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin burada hansı konsulluq fəaliyyətini həyata keçirmək niyyətində olduğu aydın deyil. Rusiya vətəndaşlarının Qarabağa gəlişini asanlaşdırmaq üçün Xankəndidə Rusiya konsulluğunun açılması planlaşdırılırsa, bu, tezdir. Vətəndaşlığından asılı olmayaraq, erməni millətindən olan şəxslərin Azərbaycana gəlişinə hələlik icazə verilməyib. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi bağlanmayana qədər bu sərəncam çətin ki, dəyişsin. Ona görə də Rusiyanın Xankəndidəki konsulluğu heç bir işə yaramayacaq. Ümumiyyətlə, belə həssas məsələlərlə bağlı danışmalar məxfilik tələb edir".

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə deyib ki, Rusiyanın Xankəndidə konsulluq açması ilə bağlı Karasinin açıqlaması sual doğurur: "Onun Rusiyanın Xankəndidə konsulluq açacağını deməsi diplomatik etiket qaydalarına uyğun deyil. O, "bizim Azərbaycanda, Qarabağda konsulluq açmaq niyyətimiz var" desəydi, o zaman haradasa bunu başa düşmək olardı. Amma birbaşa "Xankəndidə konsulluq açacağıq" deməsi doğru deyil".

Politoloqun fikrincə, Azərbaycanın işğaldan yeni azad etdiyi bir şəhərdə, separatizmə yeni son qoyulan şəhərdə Rusiyanın konsulluq açmaq niyyəti şübhəlidir: "Bəlkə də Rusiya bölgəni diqqətdə saxlamaq üçün konsulluq adı ilə kəşfiyyat mərkəzi yaradır. Moskva illərdir ki, hərbi varlıqlarını nümayiş etdirir. İndi də diplomatik vasitə ilə varlığını göstərmək istəyir. Azərbaycan bununla qəti şəkildə razılaşa bilməz. Azərbaycan diplomatik şəkildə Rusiyaya bildirməlidir ki, Xankəndidə konsulluq açmalarına ehtiyac yoxdur".

□ **"Yeni MİSAVAT"**

Dərs ilinin başa çatmasına iki həftə qalıb. Lakin müşahidələrdən belə məlum olur ki, artıq may ayının 3-cü həftəsindən başlayaraq əksər məktəblərdə bir sıra dərslərlər yığılıb. Qeyd edək ki, ötən illərdə də bu cür hal müşahidə olunurdu, baxmayaraq ki, ölkədə tədris ili iyunun 15-də başa çatır.

Beləliklə, suallar yaranır ki, may ayının 3-cü həftəsindən başlayaraq, məktəblərdə dərslər yığılırsa, şagirdlər 20-25 gün məktəbə nəyə gedirlər? Dərsləri olmayan şagird məktəbdə nə öyrənir, ümumiyyətlə, öyrənə bilməyi? Həmçinin bu müddət ərzində müəllimlərin fəaliyyəti nədən ibarət olur?

Məsələnin bu tərəfini nəzərə alaraq, bir çox valideynlər, hətta müəllimlər tədris ilinin 1 sentyabr - 31 may tarixləri arasında keçirilməsinə çağırış edirlər.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda 2004-cü ilə qədər dərslər sentyabrın 1-i başlayıb, may ayının sonu başa çatırdı. 2004-cü ildən isə Azərbaycanın bütün təhsil müəssisələrində dərslərin sentyabrın 15-dən başlayıb, iyunun 15-nə qədər davam etdirilməsi qərara alındı.

Bəs tədris ilinin hansı vaxt başlayıb, hansı vaxtda bitməsi daha optimaldır?

Təhsil eksperti Elşən Qafarov mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə danışdı: “Öncə onu qeyd etmək istər-

Dərs ili başa çatmamış dərslərləri yığırlar

Bəs şagirdlər 20-25 gün məktəbə nəyə gedirlər?

dim ki, ümumiyyətlə, təhsilin bütün pillələrində, xüsusilə də məktəbəqədər ümumtəhsildə hüquqi normativ sənədlər çatışmır, olanlar da reallığı əks etdirmir. 2024-cü ildir, amma hələ də dövlət məktəblərinin nizamnaməsi yoxdur. Bəs nizamnamə nədir? Nizamnamə odur ki, məktəbin fəaliyyətinə əsaslanır. Bu gün qarşımıza çıxan bütün problemlər nizamnamədə göstərilir və məktəb məhz

həmin nizamnamə əsasında idarə edilir.

O ki qaldı dərslərlərin hansı vaxtda yığılmasına, şagirdlərin sinifdən-sinifə keçməsi ilə bağlı 1 may 2014-cü ildə 522 sayılı əmr təsdiq edilib. Həmin əmrə görə tədris ilinin 2 gün qalmış başa çatmalıdır. Yeni Böyük Summativ Qiymətləndirmə (BSQ) iyunun 11-də keçirilməlidir. Bu məntiqə dərslərlər iyunun

12-13-də yığılmalıdır. Amma ənənəvi olaraq dərslərlər artıq 3-cü həftədən başlayaraq yığılmağa başlayır.

Burada problemin kökü ondan ibarətdir ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi bütün məktəblərdə aparıcı sinif olan buraxılış siniflərinin imtahanlarını heç bir səbəb olmadan tədris ilinin başa çatmasına 10-12 həftə qalmış həyata keçirir. İmtahanlardan sonra da buraxılış siniflərinin şagirdləri

məktəbə gəlmir, bu da digər siniflərin də davamiyyətinə təsir edir.

Beləliklə də mart ayından başlayaraq məktəblərdə davamiyyət axsamağa başlayır. İntizam səviyyəsi aşağı olan məktəblərdə davamiyyətlə bağlı heç bir tədbir görülmür, gəlməyən uşaqlar da bəzən dərslərləri məktəbə təhvil vermir, dərslərlər arada itib-batır, ona görə də məktəb may ayının 2-ci həftəsindən başlayaraq dərslərləri yığılmağa başlayır. Lakin nizam-intizamı güclü olan məktəblərdə dərslərlər tədris ilinin son günlərində yığılır.

Dərslərin yığılması da o deməkdir ki, artıq həmin fənlər tədris olunmur. Bəzən deyilir ki, guya dərslər təkrarlanır, bu yalandır. Ümumiləşdirici, yekunlaşdırıcı təkrar iyunun 12-13-dən olur. Tədris proqramlarında konkret olaraq iyunun 11-nə qədər mövzular var və həmin mövzular tədris olunmalıdır. Beləliklə, əgər dərslərlər yığılırsa, formal olaraq dərslərin tədrisi dayandırılır. Bu çox ciddi mə-

sələdir. Çox təəssüf ki, bu gün təhsil idarəsi orqanları tədris prosesinə tam nəzarət edə bilmirlər”.

Təhsil eksperti tədris ilinin hansı vaxt başlayıb, hansı vaxtda bitməsinin daha optimal olması ilə bağlı da şərh verir: “Burada məsələ tədris müddətində deyil. Belə ki, beynəlxalq təcrübəyə baxanda əksər ölkələrdə tədris müddəti 36 həftədir, bizdə isə 34 həftədir. Bu nöqtəyi nəzərdən hətta beynəlxalq təcrübədən geri qalırıq. Ötən il nazir də qeyd etdi ki, təhsil sentyabrın 1-dən başlayıb mayın 31-də bitmə, imtahanlar dövrünü də, eləcə də BSQ-ləri iyunun birinci iki həftəsinə keçirmək olar. Biz ekspertlər də hər zaman bunu təklif edirik. Sözüün doğrusu, hələ də başa düşə bilmirəm ki, kim və hansı səbəbdən tədrisin sentyabrın 15-dən başlayıb, 15 iyunda bitməsinə təklif etdi. Bunu anlamaq olmur”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Məşavət”

Dövlət qulluğuna imtahanlarda dəyişiklik

Namizədlərin sertifikatı əllərində qalıb, vakant yer yoxdur

Bir il ərzində dövlət qulluğuna qəbul zamanı biliyə əsaslanan qiymətləndirmə formasından səriştə əsaslı qiymətləndirmə modelinə keçid edəcəyik. Bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə “Təlim VI inkişaf sistemində müasir çağırışlar” mövzusunda keçirilən forumda çıxışı zamanı deyib. DİM sədri əlavə edib ki, səriştə modeli xarici və yerli ekspertlərlə müzakirə olunub: “Hüquqi müstəviyə keçid üçün təxminən bir il vaxtımız var. Səriştə modelinə keçid edərkən qiymətləndirmə aparanda fəaliyyətin dəyərləndirilməsi də bu model əsasında aparılacaq. Prosesdə daimi təlimlərin mövcudluğu vacibdir”. Səriştə modeli nədən ibarətdir, qiymətləndirmədə nələrə diqqət ediləcək?

Ümumiyyətlə, son dövrlər dövlət qulluğuna keçirilən imtahanlarla bağlı narazılıqlar çoxalıb. İmtahanların olduqca çətin olduğu bildirilir. Əsasən də müsahibə mərhələsindən keçənlərin sonradan işlə təmin olunmasında problemlərin olduğu deyilir. Sonradan imtahandan keçənlərin işlə təmin olunmasına nəzarət necə olmalıdır?

Qeyd edək ki, **DİM sədri Məleykə Abbaszadə** bir müddət əvvəl Musavat.com-a açıqlamasında bildirmişdi ki, nazirliklər vaxtında vakansiyaları vermirlərsə,

onlara mütləq hər üç aydan bir müraciət edilir: “Əgər onlar vakansiyaları elan etmirlərsə, hər yarım ildən bir ölkə rəhbərliyinə xəbər veririk. Onlar çalışırlar ki, versinlər. Burada bir məsələ də var ki, bir sertifikatla beş müsahibədə iştirak edirlər, amma 15 yerə sənəd verirlər. Bununla da müsahibələrin sayı çoxalır. Bu amil həm dövlət orqanları, həm DİM, həm də insan resurslarının vaxtını alır. Müsahibələrin təşkil olunması kifayət qədər mürəkkəb bir işdir. Biz onlayn müsahibələr keçiririk ki, heç olmasa müsahibədə iştirak edən işçilər, əməkdaşlar işdən çox uzaq olmasınlar. Bunlar texniki məsələlərdir, amma bu, ildən-ildə daha da mürəkkəbləşir. Hazırda dövlət qurum-

ları ilə bağlı çox ciddi islahat proqramları həyata keçirilir. Səriştə modelinə keçildəndən sonra səriştə əsasında imtahanlar keçirəndən sonra, ikinci mərhələnin də prosesini sadələşdirməyə çalışacağıq. Bir-iki ilə çalışırıq ki, bu proses başa çıxsın, belə bir planımız var. İndi işlə təmin olunmayan, sertifikatı əlində olanlara isə məsləhət görürük ki, müsahibəyə gəlmədən əvvəl hansı təşkilatın vakansiyasından olan müsahibəyə qatılmaq istəyirlərsə, müsahibə proqramını öyrəsinlər. Bilsinlər ki, doğrudanmı bu iş onlar üçün yararlıdır, yoxsa yox”.

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə deyib ki, DİM sədri ümumi səriştə əsa-

sında müəyyən bacarıqların yoxlanılmasını nəzərdə tutur: “Burada hər hansı bir istiqamətlə bağlı təcrübələrin yoxlanılmasından söhbət gedir. Ümumiyyətlə, dövlət qulluğuna imtahanın nəticələrini artıq namizədlər elektron formada görə bilirlər. Bu, müsbət haldır. Əvvəlki illərdən fərqli olaraq dövlət qulluqçularına sertifikat da verilir. Hansısa dövlət qurumu sertifikat üzrə vakansiya elan edərsə, namizədlər müsahibə mərhələsinə dəvət olunur. Müsahibədən keçənlər çıxarılan vakansiya ilə bağlı işlə təmin olunur. Problem isə ondan ibarətdir ki, burada dövlət qulluğunda müvafiq olaraq məntiq, informatika, dünyagörüşü, qanunvericilik istiqamətində bilik və bacarıqlar

yoxlanılır. Sadəcə, məntiq fənninin olması namizədlər tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Çünki namizədlər orta ümumtəhsil müəssisəsində də, ali təhsil müəssisəsində də bütün ixtisaslar üzrə məntiq fənninin tədrisini almayıblar. Yalnız müəyyən fənlər var ki, onlar məntiq fənninin tədrisini alır. Amma dövlət qulluğunda, magistraturada məntiq fənnindən onların bilik və bacarığı yoxlanılır. Bu, namizədlər tərəfindən narazılıqla qarşılanır. Eyni zamanda vakansiya yerlərinin azlığından şikayət edirlər. Namizədlər var ki, imtahan verir və müəyyən müddət keçsə də, vakant yerlər üzrə iş tapa bilmirlər. Sertifikat əllərindədir, amma vakant yer yoxdur. Dövlət qulluğu ilə bağlı imtahanlarda dəyişiklik ondan ibarət olmalıdır ki, hansı istiqamət üzrə vakansiyalar varsa, həmin vakansiyalar üzrə imtahanların götürülməsi məqsəduyğun olar. Öncədən dövlət qurumları ilə əlaqə saxlamaq, işçiyə ehtiyac varsa, vakansiya elan etmək lazımdır. Yeni prosesi tezləşdirmək lazımdır ki, namizədlər müvafiq dövrü gözləməsinlər. Çünki sertifikatın konkret müddəti var, 5 il ərzində namizəd iş tapmasa, o sertifikat qüvvədən düşmüş olur”.

Qeyd edək ki, dövlət qulluğuna qəbul qaydası Azərbaycan Respublikası Qanununun 28.1-ci maddəsinə əsasən dövlət qulluğuna qəbul müsahibə əsasında apa-

ılır. Müsahibə, test imtahanından və müsahibədən ibarətdir. Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən inzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusuna uyğun olaraq, birinci-beşinci kateqoriya dövlət orqanlarında (yerli icra hakimiyyəti orqanları, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının yarımdakı orqanlar və inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəlikləri istisna olmaqla) inzibati vəzifələrin birinci-yedinci təsnifatına uyğun olan vəzifələr üzrə dövlət qulluğuna qəbul üçün ayda bir dəfədən az olmayaraq test imtahanları təşkil edir. Dövlət qulluğunda inzibati vəzifə tutmaq üçün imtahan modeli olaraq A və B kateqoriyaları vardır. Bu kateqoriyalar da öz-özlüyündə hissələrə bölünür:

A kateqoriyası AA, AB və AC

B kateqoriyası BA, BB və BC

A kateqoriyaları inzibati rəhbər (idarəetmə) vəzifələr tutmaq üçündür. İlk dəfə dövlət qulluğuna qəbul olmaq istəyənlər 5, 6 və 7-ci təsnifatlar üzrə işləyə bilər. Bunun üçün namizəd BA və BB imtahanlarında (inzibati icraçı vəzifələr) iştirak edə bilər. Vəzifələrin müvafiq altqrupu üzrə sertifikat əldə edən şəxs sertifikatda qeyd olunan vəzifə və qrup daxilində daha aşağı altqruplara uyğun olan vəzifə üzrə keçirilən müsahibələrdə iştirak edə bilər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Məşavət”

Xəbər verildiyi kimi, Azərbaycanın 2024-cü il dövlət büdcəsində dəyişiklik edilir, gəlirlər və xərclər artırılır. Dəyişikliyə bütçənin gəlirləri 34 milyard 173 milyon manatdan 36 milyard 353 milyon manata, xərcləri ilə bağlı proqnoz isə 36 milyard 763 milyon manatdan 39 milyard 707,3 milyon manata çatdırılacaq.

Büdcədə edilməsi nəzərdə tutulan bir sıra dəyişikliklər ictimaiyyət tərəfindən geniş müzakirə olunur: bir qismi müsbət hesab edilərək təqdir olunur, digər qismi isə narahatlıq doğurmaqla tənqid edilir.

Vətəndaşların təqdirə qarşıladığı dəyişikliklərdən biri ölkənin müdafiəsi və milli təhlükəsizliyinin təmin olunmasına ayrılan vəsaitlərin artırılmasıdır. Layihəyə əsasən, müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinin 6 milyard 421 milyon manatdan 7 milyard 126,35 milyon manata çatdırılması nəzərdə tutulur. Bu, həmin xərclərin 705 milyon manatdan çox artırılması deməkdir. Daha bir müsbət qiymətləndirilən dəyişiklik azad olunan ərazilərin bərpa və yenidənqurulmasına ayrılan vəsaitlərin 1 milyard manatdan çox artırılmasıdır. Artım nəticəsində işğaldan azad olunan ərazilərin bərpasına ayrılacaq vəsaitlərin məbləği 3 milyard 825 milyon manatdan 4 milyard 855,8 milyon manata çatdırılacaq.

Yenidən baxılma ilə 2024-cü il dövlət büdcəsinin funksional təsnifatına uyğun olaraq iqtisadi fəaliyyət (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu, işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və digər xərclər) xərcləri təsdiq olunmuş 7 milyard 788,0 milyon manata qarşı 9 milyard 902,7 milyon manat və ya 2 milyard 114,7 milyon manat (27,2 faiz) çox, müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri təsdiq olunmuş 6 milyon 421,0 milyon manata qarşı 7 milyard 126,3 milyon manat və ya 705,3 milyon manat (11,0 faiz) çox, əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər üzrə xərclər təsdiq olunmuş 1 milyard 390,3 milyon manata qarşı 1 milyard 750,2 milyon manat və ya 359,9 milyon manat (25,9 faiz) çox, məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq xərcləri təsdiq olunmuş 2 milyard 956,7 milyon manata qarşı 3 milyard 58,4 milyon manat və ya 101,7 milyon manat (3,4 faiz) çox, kənd təsərrüfatı xərcləri təsdiq olunmuş 1 milyard 102,6 milyon manata qarşı 1 milyard 202,6 milyon manat və ya 100,0 milyon manat (9,1 faiz) çox, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət xərcləri təsdiq olunmuş 574,8 milyon manata qarşı 575,6 milyon manat və ya 0,9 milyon manat (0,1 faiz) çox, ümumi dövlət xidmətləri (qanunvericilik və icra hakimiyyəti, beynəlxalq münasibətlər, xarici ölkələrə yardımlar, bütçələrarası transferlər, dövlət borcu) xərcləri təsdiq olunmuş 4 milyard 822,2 milyon

Büdcəyə düzəliş: sosial xərclər azaldılırmı?

Bu ilin büdcəsində sosial müdafiə və sosial təminat xərclərinin 151 milyon manat azaldılması xeyli müzakirələrə səbəb olub

manata qarşı 4 milyard 542,8 milyon manat və ya 279,4 milyon manat (5,8 faiz) az, səhiyyə xərcləri təsdiq olunmuş 1 milyard 871,3 milyon manata qarşı 1 milyard 863,3 milyon manat və ya 8,0 milyon manat (0,4 faiz) az, sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri təsdiq olunmuş 4 milyard 542,2 milyon manata qarşı 4 milyard 391,4 milyon manat və ya 150,8 milyon manat (3,3 faiz) az, təhsil xərcləri, mənzil və kommunal təsərrüfatı xərcləri və ətraf mühitin mühafizəsi xərcləri isə təsdiq olunmuş məbləğdə proqnozlaşdırılır.

Azərbaycanın dövlət büdcəsinə ediləcək dəyişiklik büdcə kəsirinin 764,3 milyon manat artırılaraq 3 milyard 354,3 milyon manata çatdırılmasını nəzərdə tutur. Kəsirin artımının 600,0 milyon manatı daxili borclanmadan cəlb olunan vəsait, 105,9 milyon manatı vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı və 58,4 milyon manatı məqsədli büdcə fondlarının vəsaitlərinin qalığı hesabına təmin ediləcək.

Kəsirin cari ilin sonuna gözlənilən ümumi daxili məhsula nisbəti 2,8 faiz həcmində olacaq.

Bu dəyişikliklər nəticəsində dövlət büdcəsinin 3 milyard 796,1 milyon manat məbləğində əlavə maliyyə tələbatının onun yenilənmiş proqnozlarına əsasən gəlirlərinin artırılması, təsdiq olunmuş bəzi xərclərinin optimallaşdırılması və yenidən bölüşü nəticəsində formalaşan

sərbəst vəsaitin, habelə dövlət büdcəsi kəsirinin böyüdülməsi hesabına qarşılanması nəzərdə tutulur. Büdcənin əlavə maliyyə tələbatının 1 milyard 300 milyon manatı əlavə qeyri-neft gəlirləri, 605,0 milyon manatı əlavə neft gəlirləri, 250,0 milyon manatı Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının reallaşdırılmış mənfəətinin sərbəst qalığından ayırmalar, 25 milyon manatı "Nəqliyyat vasitələrinin utilitizasiyası Fondu"nun (məqsədli büdcə fondu) gəlirləri, 851,8 milyon manatı dövlət büdcəsinin bəzi xərclərinin optimallaşdırılması və yenidən bölüşü, 764,3 milyon manatı isə dövlət büdcəsinin kəsirinin böyüdülməsi hesabına təmin ediləcək.

Bu ilin büdcəsində sosial müdafiə və sosial təminat xərclərinin 151 milyon manat azaldılması xeyli müzakirələrə səbəb olub. Maliyyə Nazirliyindən "Yeni MİSAVAT"a verilən məlumata görə, bu sosial xərclərin azaldılması demək deyil. Belə ki, azalma dövlət büdcəsindən Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna (DSMF) ayırmanın azalması ilə bağlıdır ki, bu da fondun qeyri-büdcə sektorundan gəlirlərinin artımı ilə bağlıdır. Milli Məclisə dövlət büdcəsinə dəyişiklikləri nəzərə tutan layihə ilə birlikdə DSMF büdcəsinə dəyişikliklər üzrə layihə də daxil olub. Həmin layihədə qeyd olunur ki, 2024-cü

ilin ötən dövrü üzrə ölkə iqtisadiyyatının artım templəri nəzərə alınmaqla əhalinin sosial rifah halının yüksəldilməsi istiqamətində aparılan ardıcıl tədbirlər icmal büdcənin mühüm tərkib hissəsi kimi "Dövlət sosial müdafiə fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə və dəyişikliklərin edilməsini zəruri edib.

Qeyd edilib ki, "Dövlət sosial müdafiə fondunun 2024-cü il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişikliklərin edilməsinə ehtiyacın yaranması əsasən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlir mənbələri üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqlarında daxilolmaların faktiki icrasının yüksək artımla yerinə yetirilməsi ilə əlaqədardır: "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən 2023-cü ildə təqdim edilmiş məlumatlarda 2024-cü il üçün ilkin olaraq orta aylıq əməkhaqqının proqnoz göstəricisi 980,0 manat göstərilmiş, deqiqləşdirilmiş makroiqtisadi göstəricilərə əsasən isə bu göstəricinin 990,0 manat olması proqnozlaşdırılır.

Belə ki, qeyri-büdcə sektorunda əməkhaqqı artımları, habelə aparılan şəffaflaşdırma tədbirləri nəticəsində əldə olunan ümumi artım tempi və ilin növbəti aylarında baş verə

biləcək gözləntilər və risklər nəzərə alınmaqla dəyişiklik layihəsində qeyri-büdcə sektoru üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmanın məbləği artırılır.

Bunu nəzərə alaraq, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (bundan sonra - fond) 2024-cü il üçün büdcəsində qeyri-büdcə sektoru üzrə məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolma məbləğinin düzəldərək 190,0 milyon manat artırılması və 3387,1 milyon manatdan 3577,1 milyon manata çatdırılması məqsədemüvafiq hesab olunur. Eyni zamanda əmək pensiyalarının ödənilməsi xərclərinin məbləği 25,0 manat artırılaraq 6500,0 milyon manatdan 6525,0 milyon manata çatdırılması təklif olunur.

Bununla yanaşı, fondun aparatının və yerli bölmələrinin saxlanması xərci 5,0 milyon manat artırılaraq 135,1 milyon manata çatdırılır, eləcə də pensiya və müavinətlər üzrə bank əməliyyatlarının aparılması üzrə xərcləri 30,0 min manat artırılır.

Beləliklə, fondun xərcləri 30,0 milyon manat və ya 0,4 faiz artırılaraq 6949,9 milyon manata çatdırılır.

Nəticədə fondun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsinə ayrılan vəsaitin (transfer) məbləği 160,0 mil-

yon manat azaldılaraq 1 milyard 232,0 milyon manat təşkil edəcək".

Dövlət büdcəsinin gəlirlərində Dövlət Vergi Xidmətinin xəttinə vergi daxilolmalarının 1 milyard 405 milyon manat artırılması nəzərdə tutulur. Hesablama Palatasının dövlət büdcəsinə dəyişiklikləri nəzərdə tutan layihəyə verdiyi rəyden aydın olur ki, vergi gəlirlərindəki artımın 1 milyard 358,9 milyon manatı və ya 96,7 faizi mənfəət vergisi və ƏDV-nin payına düşür. Bu məbləğin 1 milyard 87 milyon manatı hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi hesabına təmin olunacaq.

Mənfəət vergisi üzrə artımın 280 milyon manatı "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağını işləyən ABƏŞ-in ödənişləri, 325 milyon manatı isə "Şahdəniz" yatağını işləyən konsorsiumun ödənişlərində artım nəticəsində təmin ediləcək.

Hesablama Palatasının rəyinə görə, hər iki vergi növü üzrə daxilolmalar 2024-cü ilin yekununda proqnozlaşdırılandan daha yüksək olacaq: "Neft-qaz sektorundan formalaşan hasilatın pay bölgüsü sazişləri üzrə podratçı tərəflərin mənfəət vergisi üzrə gəlirlər 605,0 milyon manat artımla proqnozlaşdırılarsa da, bu məbləğin 368,4 milyon manatının və ya 60,9 faizinin artıq birinci rübdə icrası təmin edilmişdir. Bu isə neftin orta illik ixrac qiymətinə əhəmiyyətli dəyişiklik olmayacağı təqdirdə növbəti üç rüb ərzində müvafiq mənbədən daxilolmaların proqnozu üstələyəcəyi barədə qənaətdə gəlməyə imkan verir".

Eyni zamanda birinci rübdə ƏDV üzrə büdcəyə nəzərdə tutulan məbləğin 340,6 milyon manatı təmin edilib. Palatada hesab edirlər ki, bu gəlir mənbəyi üzrə də proqnozun reallaşdırılmasında hər hansı risk gözlənilir.

Ekspertlərə görə, hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi və ƏDV üzrə proqnozların artırılması idxalın həcmində artım, həmçinin işğaldan azad olunan ərazilərdə həyata keçirilən bərpa və yenidənqurma prosesi ilə bağlıdır.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni MİSAVAT"

MUSAVAT

Son səhifə

N 94 (8467) 31 may 2024

Bunları bilirsinizmi?

- * Qorillalara hamiləliyə qarşı dərman təsir edir.
- * Ən çox susuz qala bilən heyvan siçovuldur.
- * Straus yumurtasını bişirmək üçün 4 saat vaxt lazımdır.
- * 1 kq bal hazırlamaq üçün 1 arı 2 milyon gülə qonmalıdır.
- * Şimpanze yeganə heyvandır ki, güzgüdə özünü tanıya bilir.
- * Aranqutanq sözü afrikalıların dilində meşədən gəlmiş adam deməkdir.
- * Krokodillər daş udurlar ki, daha dərinə bata bilsinlər.
- * Bethoven bir dəfə xuliqanlıq üstündə həbs edilib.
- * D.Vaşinqton öz bağında marixuana yetişdirmiş.
- * Burun insanda bütün ömrü boyu inkişaf edir.
- * 20 uşaqdan yalnız biri həkimin dediyi tarixdə doğulur.
- * Dil izləri bütün insanlarda fərvidir.
- * Bədən temperaturunun 80%-i insanın başından çıxır.
- * Beynin 80%-i sudan ibarətdir.
- * Bir insanın bədənində dünyada yaşayan insanların sayından çox canlı orqanizm var.
- * İnsan başının orta çəkisi 3.6kq-dır.

Təhlükəli pəhrizlərin adları açıqlandı

"Ariqlamaq üçün istifadə edilən bəzi pəhrizlər orqanizmə üçün təhlükəli ola bilər". Bunu rusiyalı diyetoloq, nutrisioq Mariya Makişa deyib. Son illərdə ariqlamaq üçün ən populyar qidalanma sistemlərindən biri karbohidratların xaric edilməsinə əsaslanan ketogen pəhrizdir. Onun məqsədi bədəndə qlükogen çatışmazlığı yarandıq üçün aktiv yağ yandırmağa başlamaqdır. Bununla belə, diyetoloq hesab edir ki, ketogen pəhrizinin mənfi cəhətləri var.

"Cəmi 3-4 həftə belə pəhrizdən sonra pis xolesterolinin səviyyəsi yüksəlir, ürək-damar xəstəlikləri və böyrəklərdə daş əmələ gəlməsi riski artır. Bağırsaqların işində problemlər başlayır. Bundan başqa, ketogen pəhrizə riayət edən insanlar ketoz prosesinin xüsusiyyətlərinə görə çox pis ağır qoxusundan əziyyət çəkirlər", - Makişa bildirib.

Onun sözlərinə görə, müasir tibbdə ketogen pəhriz artıq ariqlamaq üçün bir yanaşma hesab edilmir. Bununla yanaşı, diyetoloq qeyd edir ki, karbohidratların məhdudlaşdırılması insulın rezistentliyi olanlar və ya xərçəng xəstələri üçün vacibdir, lakin şəkərlərdən tamamilə imtina etmək olmaz. Makişa həmçinin fasiləli aclığın effektivliyi haqqında da danışib. Bu pəhrizdə insanlar adətən yalnız 8 saatlıq müddət ərzində yemək yeyirlər, qalan 16 saat isə ac qalırlar.

"Bu mövzuda heç bir inandırıcı elmi məlumat yoxdur. Ancaq artıq aydındır ki, biz nə vaxt yediyimizə görə yox, nə qədər yediyimizə görə anqlayırıq!" - diyetoloq vurğulayıb. Mütəxəssis əlavə edib ki, fasiləli aclıq zamanı gündəlik qəbul etdiyiniz kaloridən artıq yemək yeyirsinizsə, anqlamaya qaçsınız.

Hindistanda dəhşətli istiyyə görə uşaqlar huşunu itirdi

Hindistanın paytaxtı Nyu-Dehliyə rekord həddə istilər qeydə alınıb. Meteoroloji stansiyanın məlumatına görə, havanın temperaturu 52,9 dərəcəyə çatıb. Nəticədə məktəblərdə onlarla şagird huşunu itirib, içməli su bulaqları isə quruyub. Sosial şəbəkələrdə bununla bağlı kadrılar yayılıb. Alimlərin sözlərinə görə, nəmlik gətirən küləklərin olmaması uzunmüddətli qızma səbəb olub ki, bu da rekord temperaturlara gətirib çıxarıb.

Moskvada sözə baxmayan uşaqlar üçün qəbirlər qoyuldu

Rusiyanın paytaxtında parklardan birində "tərbiyə" üsulu görənlərə şok yaşadıb. Belə ki, uşaqların pis davranışlarının qarşısını almaq üçün məzar daşları şəklində xəbərdarlıqlar qoyulub. Məlumatla görə, "tərbiyəvi" məzar daşları "Skazka" adlı özəl parkda payda olub.

Bununla bağlı yayılan kadrlardan görünür ki, daşların üzərində "qazonu tapdalayırdı", "parkda qışqırırdı", "növbə gözləmədi", "hasardan tullanırdı", "valideynlərini dinləmədi", "hamının istirahətinə mane olurdu" kimi yazılar görünür. Bildirilir ki, müəlliflərin fikrincə, saxta məzar daşları uşaqlara pis davranışlarının nəticəsində başlarına nə gələcəyini göstərir. Beləliklə, məzarlar guya tərbiyəvi funksiyaya daşıyır.

Nigeriyalı qadın tomat pastasını pislədi - 7 il həbs cəzası alacaq

Nigeriyanın Laqos şəhərindən olan 39 yaşlı Çioma Okoli 18 min izləyicisi olan bloqunda "Erisco Foods Limited" brendinin tomat pastası haqqında mənfi rəy dərc etdiyinə görə yeddi ilə qədər həbs cəzası ala bilər. 2023-cü ilin sentyabrında qadın sosial şəbəkələrdə yazıb ki, pastada bol şəkər var və şirkət bu məhsulla "insanları öldürür".

Həmin ayın 24-də Okoli həbs olunub. Prokurorlar bu şərhin "insanları "Erisco Foods"a qarşı yönəltmək niyyəti ilə" edildiyini bildiriblər. İstehlacçıya görə, Okolinin rəyi onun biznesinə və reputasiyasına mənfi təsir göstərib. Qadın həmçinin "Erisco Foods"a qarşı sui-qəsdə ittiham olunur. İttiham tərəfi israr edir ki, şərh Okolinin öz fikri olmayıb və o, daha iki şəxsle birgə hərəkət edib. Kibercinayətkarlığı qadağan edən qanuna görə, indi qadını yeddi ilə qədər həbs gözləyir. Bundan əlavə, şirkət nümayəndələri maddi itkilərin ödənilməsinə tələb edirlər.

Spirtili içki ilə dərman qəbul etməyin, yoxsa...

Mütəxəssislər alkoqol ilə dərman içməyin təhlükələrini açıqlayıblar. Farmakoloqların fikrincə, spirt dərmanların təsirini azaldır. Alkoqol dərmanların udulmasını və onların təsirini azaldır. Dərmanların sudan başqa hər hansı bir qida və yaxud içki ilə qəbul edilməsi təhlükəlidir. Dərmanlar yalnız təmiz, isti su ilə qəbul edilməlidir. Çünki bu, dərman udmağı asanlaşdırır. Soda, çay, spirt və hətta süd bunun üçün uyğun deyil, çünki tərkibindəki komponentlər dərmanlarla reaksiya verə bilər, udma dərəcəsini və təsirini dəyişə bilər.

Şəkər xəstəliyinin dərmanı tapıldı?

Çinli həkimlər 59 yaşlı kişinin şəkər xəstəliyini kök hüceyrə terapiyasından istifadə edərək sağaltmışlarını bildirdilər. Tarixdə ilk dəfə baş verən hadisənin araşdırması "Cell Discovery" jurnalında dərc olunub. Xəstə 2021-ci ildə kök hüceyrə transplantasiyası əməliyyatı keçirib. O, 2022-ci ildən bəri qan şəkərinin səviyyəsinə nəzarət etmək üçün heç bir dərman qəbul etməyib. Terapiyadan əvvəl kişi 25 ildir 2-ci tip diabetdən əziyyət çəkib və mədəaltı vəzində insulın istehsal edən demək olar ki, bütün hüceyrələri itirib.

Belə xəstələrin tez-tez bu hormonun inyeksiyasına ehtiyacı olur və sinir, böyrək və ürək zədələnmə riski artır. Laboratoriyada çalışan alimlər kök hüceyrələrdən mədəaltı vəzi hüceyrələri yaradıblar. Sonuncuların özəlliyi ondan ibarətdir ki, onlar istənilən növ hüceyrəyə çevrilə bilər: sinir, əzələ, böyrək və başqaları.

Kök hüceyrənin tam olaraq nə olacağı, tərkibindəki maddələrin kokteylindən asılıdır. Bu araşdırmada alimlər mədəaltı vəzi hüceyrələrinə çevrilmək üçün kokteyldən istifadə ediblər.

Bu hadisədən əvvəl bir nəfər də olsun şəkər xəstəliyindən xilas olmayıb. Dərman qəbul etmədən qan şəkərinin səviyyəsinin müvəqqəti olaraq normala yaxınlaşa biləcəyi remissiyanın mümkün olduğu göstərilib.

Bununla belə, bu, xəstələrdən nisbətən ciddi pəhriz və məşq proqramına riayət etməyi tələb edir.

Alimlərin təsvir etdiyi hal həyat tərzini dəyişmədən orqanizmin qan şəkərinə tənzimləmək qabiliyyətini bərpa etməyin mümkün olduğunu göstərir. Bunu təsdiqləmək üçün daha çox araşdırma tələb olunacaq.

Müəlliflər hesab edirlər ki, onların yanaşmasının 1-ci tip diabetli insanlar üçün uyğun olması ehtimalı azdır. Fakt budur ki, bu xəstəliklə immunitet sistemi mədəaltı vəziyə hücum edir. Buna görə də, orqanizm çox güman ki, köçürülən yeni hüceyrələri məhv edəcək.

Araşdırma dünyada doqquzuncu əsas ölüm səbəbi olan diabetdən əziyyət çəkən yarım milyard insan üçün irəliyə doğru böyük bir addım ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500